№№33–34
(2761–2762)

6 сакавіка 2008 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Шаноўныя чытачы!
Па пытаннях распаўсюджвання газеты жыхары сталіцы могуць звяртацца па тэлефоне 328-63-93, усе астатнія — па тэлефоне 328-68-71.

НАПЯРЭДАДНІ

Першы помнік у гонар абвяшчэння БНР з'явіцца ў Старых Дарогах

Ён уяўляе сабой вялікі сталёвы ліст з выявай нацыянальнага герба "Пагоня", шыльдай са словамі з гістарычнай Трэцяй устаўной граматы Рады БНР ад 25 сакавіка 1918 года аб абвяшчэнні Беларускай Народнай Рэспублікі як незалежнай і вольнай дзяржавы. На памятным знаку ўвасоблены і абліччы 18 палітычных дзеячаў — заснавальнікаў БНР, імёны і подзвіг якіх дзеля годнай будучыні Бацькаўшчыны ніколі не будуць забытыя.

Мемарыяльны знак (кіраўнік праекта — Анатоль Белы, скульптар — Мікола Несцярэўскі) будзе прымацаваны на сцяне галоўнага будынка ў прыватным Музеі беларускага мастацтва ў Старых Дарогах на сядзібе Анатоля Белага.

Адкрыццё помніка прымеркавана да 90-х угодкаў утварэння Беларускай Народнай Рэспублікі, якое мы адзначым неўзабаве, і адбудзецца 15 сакавіка а 14 гадзіне ў Старых Дарогах.

ВИНШУЕМ!

Лявон БАРШЧЭЎСКІ: «Жонка падаравала мне двухтомнік па гісторыі беларускага мастацтва»

4 сакавіка старшыня Партыі БНФ Лявон БАРШЧЭЎСКІ адзначыў сваё 50-годдзе.

— Я лічу, што пражыў гэтыя 50 гадоў не дарэмна, — кажа Лявон Баршчэўскі. — Мала каму выпадае ўдзельнічаць у станаўленні новай дзяржавы ў часы майго дэпутацтва ў Вярхоўным Савеце, калі мы ад нуля адбудоўвалі незалежную Беларусь. Я ўдзельнічаў у стварэнні Закона аб грамадзянстве, Закона аб адукацыі, іншых законапраектаў, без якіх не можа абысціся дзяржава. А ў творчым плане мне ўдалося перакласці на беларускую мову дзесяткі кніжак, удалося скласці 28-моўны слоўнік-мінімум з усімі мовамі Еўрасаюза, я дапамог шмат каму з маладых перакладчыкаў. У гэтым плане гады прайшлі не дарэмна, і часам мне нават здаецца, што я пражыў як мінімум тры жыцці. Бо былі даволі розныя этапы. Да 1990 года, да 2007-га, і вось зараз нейкі новы этап. Але я лічу, што мне ёсць што сказаць, як спяваў Уладзімір Сямёнавіч Высоцкі, "перед всевышним". І дай Бог яшчэ здароўя і сіл на будучае.

— Хто вас павіншаваў на Дзень народзінаў першым?

— Жонка, натуральна. Падаравала мне двухтомнік па гісторыі беларускага мастацтва. Пасля тэлефанавалі блізкія, бацькі ліцэістаў, Анатоль Вярцінскі, сябры партыі...

— Спадар Баршчэўскі, з якімі надзеямі і спадзяваннямі вы пераступілі 50-гадовы рубеж?

— Адзінае, чаго мне сёння не хапае, — гэта свабоды і справядлівасці. Таму што я за сваё жыццё зрабіў нашмат больш, чым некаторыя маладыя людзі, якіх сёння з нагоды і без нагоды адзначаюць і ўшаноўваюць. Але я нікому не зайздрошчу, не... Лічу, што самае галоўнае ў тым, каб быць сумленным перад сабой. А мне за мае 50 гадоў ёсць што сказаць.

Алесь СІВЫ.

Хашчавацкі не прайшоў цэнзуру

У новы каталог беларускіх фільмаў "Беларускае кіно. Персаналіі" не ўвайшла ніводная стужка Юрыя Хашчавацкага.

На пачатку гэтага года Беларускі саюз кінематаграфістаў выпусціў каталог беларускіх дзеячаў кіно. Рэжысёр Юрый Хашчавацкі не быў здзіўлены, не ўбачыўшы там свайго прозвішча.

"Мяне гэта не здзіўляе, — кажа ён. — Гэта ўмовы жанру, у якім мы знаходзімся. Так і павінна быць. Гэта ўмовы гульні. Мае фільмы падрываюць тую ўладу, якая сёння існуе".

Владимир НАУМОВ: «Если основания для применения к нему амнистии у кого-то возникнут и они будут обоснованными, то мы будем исполнять»

3 марта министр МВД Владимир Наумов заявил журналистам, что у МВД нет оснований подавать на амнистию в отношении Козулина и милицейское ведомство не будет этого делать

Но *"если основания для применения к нему амнистии у кого-то возникнут,* — цитировало Наумова агентство "Интерфакс", — *и они будут обоснованными, то мы будем исполнять".*

Как известно, 25 марта исполнится два года, как находится за решеткой экс-кандидат в президенты. В январе родственники Козулина обратились в администрацию колонии "Витьба-3" с запросом, может ли быть в отношении Александра Владиславовича применен иной вид наказания, учитывая, что 1/3 срока он уже провел за решеткой. В феврале семья получила письменный ответ. В нем сообщалось, что 30 января на комиссии учреждения по рассмотрению материалов условно-досрочного освобождения (УДО) от наказания Александру Козулину было отказано в УДО, поскольку он *"не твердо стал на путь исправления".* Козулин, сообщалось в письме, *"зарекомендовал себя с отрицательной стороны: имеет 10 нарушений режима содержания".*

Как расценивать эти заявления? Значит ли это, что, несмотря на требования Евросоюза и США о незамедлительном и безусловном освобождении Козулина, политик не выйдет из тюрьмы в ближайшее время?

— Хотел бы уточнить один важный нюанс, — говорит бывший адвокат Козулина Игорь Рынкевич. — Дочери Козулина отправили в администрацию колонии письмо с просьбой заменить неотбытые их отцом 2/3 наказания на более мягкий вид наказания. А администрация колонии заявляет об условно-досрочном освобождении. Это элементарное незнание закона со стороны администрации колонии. Дочери об УДО речи не вели, потому что по закону в отношении Козулина УДО может быть применено только тогда, когда Козулин отбудет половину срока наказания, а не треть. Дочери просили заменить 2/3 срока на более мягкий вид наказания. Это, например, могут быть примерно-исправительные работы, когда бывший заключенный официально устраивается на работу и часть своего заработка отчисляет в бюджет. Живет он, естественно, дома. Семья политика в ближайшее время повторно направит аналогичное заявление в администрацию колонии и будет ссылаться на ст.90УК.

Что касается Закона об амнистии, о котором косвенно говорит Наумов, то он вступил в силу в конце прошлого года, когда Александр Козулин еще не отбыл 1/3 срока наказания. Поэтому действия закона на Козулина не распространялись, независимо даже от того, были у него в колонии дисциплинарные взыскания, погасил он ущерб, принесенный так называемым преступлением, или нет.

А вообще как адвокат Козулина я хочу подчеркнуть, что и защита, и сам Александр Владиславович остаются на прежней позиции: уголовное дело в отношении Козулина должно быть прекращено и он должен быть освобожден, потому что в его действиях не было состава преступления.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

НЕЗЛОБИВЫЕ ЗАМЕТКИ

Семен БУКЧИН

Исчезло ли понятие «милосердие» в белорусской жизни?

Ибо, кто будет исполнять волю Божию, тот Мне брат и сестра и матерь.
Марк, 3, 35.

I

Режим перевел дух.

Козулин снова в тюрьме.

Порядок восстановлен.

Ничто не угрожает нашей стабильности.

Жизнь продолжается.

А ведь несколько дней назад все было очень как-то так, знаете ли... В общем, неуверенно как-то было. Неуютно.

Страшные картины мерещились кое-кому из Высоких.

Похороны жены оппозиционера перерастают в бунт. В революцию.

Революционные толпы во главе с ксендзами от Красного костела направляются к "Красному дому".

И вот уже Козулин садится в кресло...

Ужас!

Когда-то Главный Начальник сказал своим подчиненным:

"Вы что, хотите, чтобы оппозиция гробы носила по Минску?"

Это когда еще искали или делали вид, что ищут тех, кого Он сам как-то назвал *"скрадеными"*.

Но "скраденых" так "скрали", что гробы не понадобились.

Некого было носить по Минску.

И все равно оппозиционеры время от времени подбрасывают Ему подлянку.

У них-то со здоровьем плохо. То умирает кто-то из близких. И хочешь не хочешь, надо демонстрировать какой-то гуманизм.

Хотя "гуманизм" — это не из словаря наших вождей...

В "Красном доме" предпочитают другие слова:

Закон!

Порядок!

Короче — орднунг!

Впрочем, если уж Западу так хочется — можно уступить, пойти, что называется, навстречу.

А точнее — поторговаться можно.

Разве не заметил тот же гуманный Запад буквально водопада освобождений из тюрем так называемых политических?

Предприниматели, молодофронтовцы...

Даже Климова выпустили!

Сдвижкова, который буквально всколыхнул такой дорогой белорусам мусульманский мир обидной публикацией в широко известной газете "Згода", тоже выпустили.

И ведь все выпущенные недосидели и потому, так сказать, остались должны закону.

И тут так некстати все пошло не по плану...

А ведь можно было, в принципе, решить вопрос и с бывшим ректором, которого Он, Главный Начальник, когда-то в грязи нашел, возвеличил, вознес, а тот таким неблагодарным оказался.

Теперь получается, что выпустить Козулина — это значит пойти на поводу у тех, кто давит на Него. То есть продемонстрировать слабость.

А Он никогда не был слабым!

Это Запад должен зарубить себе на носу!

И, в конце концов, что этот Запад сделал в ответ на такие небывалые, можно сказать, сверхлиберальные жесты?

Он стольких уголовников — да-да, уголовников, потому что у нас нет политических! — освободил.

А что Запад? Хоть какое-нибудь свое ограничение относительно Его режима отменил?

Напротив! Они там кричат, что Он какую-то работорговлю устроил. Пытается, мол, торговать политическими заключенными.

Ну что на это скажешь? Сплошная демагогия! Он им, как порядочный человек, честную сделку предложил. А они, видишь ли, морды свои демократические воротят. Не по нраву!

Ладно! Он теперь умнее будет. За Козулина не какие-то обещания, а настоящую цену запросит.

Раб не раб, а все-таки профессор, бывший ректор университета, участвовал в президентских выборах.

За такой товар нужно хорошую цену давать. Поэтому пускай профессор пока посидит.

У нас вообще профессора и тюрьмы как-то хорошо сочетаются. Вот Бандажевский сидел. Теперь с кардиохирургами разбираемся. Авось не зря — тоже кто-то, может, сядет.

А что касается разговоров о том, что, мол, тюрьмы пустовать будут, так их наполнить нескольких часов хватит. Мигом наберем новых рабов, заложников, политзаключенных — это уж как Западу захочется их именовать — и тогда торги по новой пойдут.

Только на этот раз Он уже не продешевит.

Запад должен понять: либерализм у нас дорого стоит. И за хороший товар нужно давать соответствующую цену.

Иначе сделка не состоится.

II

Оставим Главного Начальника с его возможными нелегкими раздумьями. Понятное дело: у большого государственного человека и заботы большие. Кого посадить, кого выпустить... Тут поневоле голова кругом пойдет.

Обратимся к Его подчиненным. У них, бедных, тоже забот полон рот. Отпустили Козулина на три дня из колонии, а теперь министр Наумов вроде заявляет, что это было нарушение. Нельзя было отпускать.

Спрашивается, кто нарушил?

Не сбежал ведь Козулин в самоволку? Не через забор же перелез?

Значит, кого-то наказать нужно за нарушение! Может, с работы снять? Или в тюрьму посадить?

Это ведь не шутки. Нельзя заключенного отпускать, а его отпустили.

Надо полагать, с этим еще разберутся.

Зато с какой истинно государственной мудростью и бдительностью было обставлено возвращение Козулина в колонию.

Представляю себе совещание Самых Больших Государственных Умов.

Первый Ум: — Что же, он так и вернется на нары? Вроде как в отпуске побывал. Нехорошо как-то...

Второй Ум: — А вдруг не вернется? Надо это дело под контроль поставить.

Третий Ум: — Не просто под контроль, а под самый жесткий контроль! Вообще надо ему проверку на дорогах устроить. Может, он наркотик спрячет, а наши люди его найдут?

Первый Ум: — Наркотик — это хорошо. Но ведь шум поднимется, что подбросили... Нужно что-то пооригинальнее.

Второй Ум: — В таком случае оштрафуем за превышение скорости и права отберем.

Третий Ум: — Отличная идея! Только надо, чтобы все силы быстрого реагирования были приведены в готовность.

Первый Ум: — Ну это самой собой! ОМОН, спецназ, "Алмаз"... Ракетные средства... И чтобы боевое дежурство авиации по всему маршруту...

Насколько известно, боевая задача была выполнена. Машину задержали, составили протокол о превышении скорости и отпустили.

Какая ставилась цель — непонятно. Возможно, очень хотелось, чтобы заключенный в колонию опоздал. Ну и тогда, понятное дело, за очередное, да еще такое грубое нарушение можно и срок добавить.

Как представишь себе все проблемы и заботы этих бедных гаишников и гэбэшников, которые мечутся по белорусским дорогам, выполняя сложные планы Больших Государственных Умов...

То у Милинкевича надо машину проверить, не краденая ли.

То Лебедько надо привезти в райотдел, чтобы узнать, зачем он в наш смирный городок пожаловал.

То Козулина, стремящегося в родную колонию к сроку поспеть, нужно подзадержать, чтобы не очень торопился...

Последний сюжет, кстати, вызывает некие ассоциации с рязановским фильмом "Вокзал на двоих". Там несчастный герой Олега Басилашвили тоже опаздывает из отпуска в колонию. И даже начальник отряда переживает за него.

Говорят, и в витебской колонии начальство тоже переживало за Козулина и чуть ли не полным составом вышло ему навстречу. Если бы можно было, то встретили бы с оркестром и цветами.

Ибо где у нас к человеку лучше относятся, чем в тюрьме?

Спросите — почему?

Да потому, что кому же как не сотрудникам тюремным, как не охранникам нашим в полной мере известна вся глубина нашей же государственной справедливости. Уж они-то, будьте уверены, лучше многих знают, что у нас и почем.

Кажется, еще немного и я заговорю о милосердии наших тюремщиков...

III

Кстати — о милосердии.

В эти дни это слово было особенно на слуху.

В обществе ждали, что власть проявит милосердие. И она его проявила. В присущем ей стиле.

Человека сначала держат в неведении — отпустят или нет на похороны жены. Затем глубокой ночью, в полной тайне везут из колонии в Минск.

Конечно, такие дела нужно делать по ночам и тайно.

Представьте себе: везут Козулина днем, а по всему маршруту приветствующие его люди, "нечестные" журналисты.

Какой-то нездоровый ажиотаж, короче.

А так — все тихо. И милосердие, разумеется, проявлено.

Что ж, власть на свой манер, как говорится, постаралась. А что же церковь, которой вроде "по штату" положено милость призывать?

Я имею в виду прежде всего иерархов самой многочисленной и потому представительной нашей конфессии — православной? Почему мы не услышали их голос, призывающий власти к проявлению гуманизма, человеколюбия?

В Красном костеле отслужили заупокойную мессу.

А что же Свято-Духов собор?

Да, мы знаем, усопшая раба Божия Ирина была католичкой.

Но я о другом. О том, что православный митрополит молчит в ситуации, когда голос церкви должен звучать, должен напоминать власти о долге человеколюбия, во имя которого принес искупительную жертву Иисус Христос.

Ну что вы? — скажут мне. — Разве вы не знаете, что наша церковь вне политики?

Разумеется, соглашусь я, где же ей еще быть, как не вне политики... В том самом "вне", в котором пребывают и деятели нашей попсы, так называемые "звезды", нервно вздрагивающие, когда их случайно, среди "нормальных" попсовых вопросов, спросят о чем-нибудь "политическом". Они "политикой не интересуются".

Получается, что церковь заодно с "попсой".

Это более чем грустно.

Я уже писал о том, что у нас любое проявление человеческой нормальности — это "политика".

Упаси Боже слышать и видеть "политизированного" священника.

Но кто же, если не церковь, должен смягчать нравы и повторять вслед за апостолом Павлом, что "немощное мира избрал Бог, чтобы посрамить сильных"?

Мы не слышим призывающих к милосердию голосов с холма Свято-Духова собора.

Зато, слава Богу, слышен голос Папы Бенедикта XVI, с помощью телемоста беседующего с белорусской молодежью и призывающего создавать "цивилизацию любви". Притом по-белорусски.

Так почему же не слышен голос православного митрополита?

Может, потому, что амвон Свято-Духова собора давно уже облюбовал для своих речей иной "проповедник"?

Затрымалі Аляксея Марозава

Маладзёжны актывіст Аляксей Марозаў, які з'яўляецца сябрам Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада), быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі пад пагрозай прымянення зброі з боку супрацоўнікаў праваахоўных органаў за тое, што нёс у руках скручаную расцяжку з надпісам "Свабоду Казуліну!".

"Тое, што адбылося з Аляксеем — проста дзікунства, — сказаў "Народнай волі" кіраўнік маладзёжнай камісіі БСДП Алесь Стральцоў. — Як бы там ні было, але рэчаіснасць такая, што да збіцця і разгону мірных дэманстрантаў у Беларусі прызвычаіліся многія, а вось да пагроз агнястрэльнай зброяй у дачыненні да маладзёжных актывістаў — да гэтага прызвычайвацца не хочацца. Таму наша маладзёжная камісія часова прыпыняе сваю дзейнасць. Але гэта не значыць, што мы спыняем падрыхтоўку да святкавання Дня Волі".

Пасля інцыдэнту Аляксей Марозаў быў асуджаны на 5 сутак адміністрацыйнага арышту, таму даведацца з першых вуснаў, што ж адбылося на самай справе, мы зможам толькі пасля выхаду хлопца на волю.

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

Раскрылі самае гучнае заказное забойства ў Беларусі

Міністэрства ўнутраных спраў раскрыла адно з самых гучных у Беларусі заказных забойстваў мінулага дзесяцігоддзя.

Пра гэта паведаміў кіраўнік міністэрства Уладзімір Навумаў. Падрабязнасці справы міністр агучыць адмовіўся, паведаміўшы, што матэрыялы перададзены ў пракуратуру.

З перамогай!

12-гадовая беларуска Дар'я Надзіна заняла другое месца на Міжнародным творчым фэсце дзіцячай творчасці "Акно ў Еўропу".

У конкурсе бралі ўдзел больш за 400 юных спевакоў з розных краін свету. Надзіна выступала ва ўзроставай групе ад 12 да 15 гадоў, у якой была самай малодшай. Першае месца заняла 15-гадовая масквічка.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

СУДЬБА ЧЕЛОВЕКА

Елена ЛЕОНОВА,
жена экс-гендиректора Минского тракторного завода:

«Мой муж считает себя невиновным...»

За последнее время из мест лишения свободы вышло довольно много известных людей. Одних освободили под давлением Запада, других помиловали, к третьим применили условно-досрочное освобождение. А бывший генеральный директор Минского тракторного завода Михаил Леонов, которого приговорили к 10 годам лишения свободы, уже больше шести лет находится за решеткой.
"Народная воля" встретилась с женой бывшего промышленного генерала.

— Елена Георгиевна, не так давно у вас было свидание с мужем. Расскажите, как он выглядит, о чем думает...

— Тюрьма не сломала его, а наоборот, дала возможность по-другому взглянуть на многие вещи и на некоторых людей. Михаил Васильевич — мужественный, стойкий и добрый человек, к тому же оптимист по жизни. Все эти годы он старается поддерживать себя в хорошем жизненном тонусе. Хотя здоровье, конечно, лучше не стало. Мы постоянно передаем ему лекарства, обезболивающие. Он не привык хныкать. Наоборот, старается еще и меня с дочками подбодрить, успокоить. Михаил Васильевич уверен в том, что жил правильно, а поэтому не испытывал и не будет испытывать стыда, глядя в глаза людям. Он много читает. Насколько возможно, следит за общественно-политической жизнью в стране и в мире, с помощью регулярной гимнастики поддерживает себя в хорошей физической форме. Старается выполнять все, что от него требуется. Работает. Он привык всю жизнь работать и там работает.

— Он по-прежнему считает себя невиновным?

— Конечно. На мой взгляд, он представил суду все доказательства не только своей невиновности, но и непричастности к тем деяниям, в которых его обвинили. К сожалению, его не услышали... Услышав приговор, муж процитировал немецкого философа Иммануила Канта: *"Когда справедливость исчезает, то не остается ничего, что могло бы придать ценность жизни людей"*.

Михаил Васильевич до сих пор не может забыть день, когда его задержали. А 8 января 2002 года почти все радиостанции и телеканалы вещали о том, что при попытке бегства из страны задержан вор и расхититель. Хотя он о бегстве даже и не думал. С середины декабря 2001-го по 5 января 2002 года Михаил Васильевич находился на стационарном лечении в 5-й городской больнице, где ему рекомендовали пройти более глубокую диагностику. Он решил проконсультироваться с московскими светилами и, согласовав этот вопрос с премьер-министром, получив письменное разрешение на административный отпуск в Министерстве промышленности, назначил отъезд на вечер 7 января. Стоит отметить, что в тот же вечер он по приглашению митрополита Филарета вместе с А.Лукашенко и другими vip-персонами принимал участие в Рождественском богослужении в Кафедральном соборе Минска. Видимо, в тот момент претензий к Леонову еще не было... Более того — его даже ни разу не приглашали в правоохранительные органы для дачи каких-либо объяснений. Михаил Васильевич считает, что за ним была установлена незаконная слежка, что он кое-кому мешал, поэтому его и посадили.

— А кому он мешал?

— Я думаю, что при первой возможности он сам назовет все фамилии. Мне бы не хотелось кого-то обидеть, но в нашей стране, к сожалению, не нашлось ни правозащитных организаций, ни представителей оппозиции, ни независимых экспертов, которые проявили бы настоящий интерес к делу моего мужа и предоставили бы общественности непредвзятую и объективную информацию об этом непростом деле. Хотя поначалу были открытые обращения работников МТЗ, видных ученых, а потом... Поймите меня правильно, мы с мужем не имеем ни к кому претензий, кроме как к обвинителям: я просто высказала свою точку зрения. Сейчас я иными глазами смотрю на многие вещи и считаю, что законность и справедливость, к которым тяготеет наше общество, воцарятся только тогда, когда каждый будет воспринимать чужую боль и чужую обиду как свою. Но пока этого нет, поэтому с такой легкостью и было сфабриковано дело в отношении моего мужа...

Десять лет лишения свободы — это ведь приговор не только Леонову. Это еще приговор и всем членам его семьи...

— Через некоторое время после задержания ваш супруг написал письмо на имя Лукашенко с просьбой взять под личный контроль его дело...

— Да, это было первое и единственное обращение мужа к Лукашенко. Однако оно осталось без ответа. А Михаила Васильевича словно в наказание за это отправили из Минска в Жодино. О том, что для него это стресс и что для нас поездки в Жодино были затратными, никто не думал...

Личное дело

Михаил Леонов родился 5 мая 1953 года.

Окончил Могилевский политехнический техникум, Могилевский машиностроительный институт, Академию управления.

С июля 1975 года работал на МТЗ.

В октябре 1995 года назначен генеральным директором Минского тракторного завода.

Доктор философских наук, профессор, академик.

Удостаивался званий "Лучший руководитель", "Человек дела". В 2001 году выдвинут на соискание премии "За успехи в создании тракторов" (не получил в связи с арестом).

7 января 2002 года в 23.40 был задержан в поезде "Минск-Москва", а 10 января 2002 года арестован и помещен в СИЗО по подозрению в совершении экономических преступлений и получении взятки.

23 декабря 2003 года Верховный суд признал Леонова виновным в хищении имущества МТЗ в особо крупном размере, уклонении от уплаты подоходного налога на доход, полученный в результате хищения, отмывании похищенного дохода и получении взятки. Его приговорили к лишению свободы сроком на 10 лет с отбыванием наказания в колонии усиленного режима с конфискацией имущества и без права занимать руководящие должности в течении 5 лет.

Михаил Леонов виновным себя не признал. Он считает себя репрессированным.

Позже была растиражирована клеветническая информация о том, что мой супруг якобы похитил около 20 миллионов долларов, которые якобы хранил на счетах в западных банках. Хотя, как следует из приговора, он якобы похитил чуть более 14 млрд бел. руб., что составляет менее 7 млн долларов США, а это не 20 и даже не 10 млн долларов.

Муж считает, что в суде на триста процентов доказал свою невиновность. Однако суд признал его виновным в уклонении от уплаты подоходного налога на доходы, полученные преступным путем, легализации преступно нажитых доходов и получении взятки.

— Как думаете, если бы Михаил Васильевич написал слезное прошение на имя Лукашенко о прощении и досрочном освобождении, он был бы уже на свободе?

— Я разговаривала об этом с мужем. Он говорит, что не будет писать прошение о помиловании, потому что считает себя невиновным.

Видимо, из-за того, что Леонов не хочет никому кланяться, по сей день продолжается беспрецедентное давление на всю нашу семью.

— Что вы имеете в виду?

— Адвокаты говорят, что в январе 2006 года мужу должны были заменить режим на более мягкий, а в мае 2007 года он мог быть освобожден условно-досрочно. Но этого не произошло. На протяжении четырех лет Леонов пишет письма председателю Верховного суда с просьбой принять решение о применении к нему амнистии 2002 года. Но ему отвечают: оснований для вынесения протеста на приговор нет. Хотя он не просит изменить приговор, а всего лишь применить законную амнистию.

В конце минувшего года я обратилась с письмом к Александру Лукашенко с просьбой восстановить законность и справедливость по отношению к нашей семье. Но, судя по всему, мое письмо в руки Александра Григорьевича не попало, так как было перенаправлено в Генеральную прокуратуру, которая потребовала от меня оплатить госпошлину за жалобу. Хотя я писала не жалобу, а обращалась к президенту. Позже, правда, мне прислали ответ, что амнистию к Леонову не применили правильно и что условно-досрочного освобождения он не заслуживает, так как не встал на путь исправления.

— Согласно приговору суда, у Леонова должны были конфисковать имущество...

— Если честно, то этот вопрос, наверное, добьет нас вконец. В Уголовно-исполнительном кодексе четко записано, что конфискации не подлежит квартира, если осужденный и его семья постоянно в ней проживают. А в нашем случае единственная квартира включается в состав имущества, подлежащего конфискации, за мой счет делается оценка ее рыночной стоимости и в ней выделяется Михаилу Васильевичу 24 доли, а мне — 76. На мой взгляд, суд незаконно исключил из имущества, подлежащего разделу, автомобиль, охотничье ружье и семейные финансовые накопления. Ведь по закону мне принадлежит 50 процентов всего имущества, которое мы нажили в период совместной жизни...

Прошло уже шесть лет с того момента, как муж находится за решеткой, а нас все никак не могут оставить в покое...

Пользуясь случаем, хочу выразить огромную благодарность всем тем, кто оказывал поддержку Михаилу Васильевичу и нашей семье в этот непростой для нас период...

Марина КОКТЫШ.

ДЭМАКРАТЫЯ ПА-БЕЛАРУСКУ

Ці ён біў, ці яго пабілі?

У дачыненні да віцебскага актывіста прадпрымальніцкага руху Сяргея Парсюкевіча ўзбуджана крымінальная справа.

"Народная воля" ўжо расказвала пра гэтага чалавека. Ён, былы міліцыянт, заўсёды носіць з сабой скотч і ў выпадку затрымання сваімі былымі калегамі адразу заклейвае сабе рот, каб папярэдзіць "традыцыйнае" абвінавачванне ў нецэнзурнай лаянцы. На гэты раз скотч Сяргею не дапамог...

Як паведаміў сам прадпрымальнік, пракуратура Маскоўскага раёна Мінска завяла справу за гвалт або пагрозу прымянення гвалту ў дачыненні да работніка міліцыі. Парсюкевічу па гэтым артыкуле пагражае да шасці гадоў пазбаўлення волі. Інцыдэнт, які расследуе пракуратура, адбыўся ў мінскім прыёмніку-размеркавальніку на вуліцы Акрэсціна. Па словах прадпрымальніка, 21 студзеня, калі ён адбываў 15-сутачны арышт за ўдзел у мітынгу 10 студзеня, яго збіў міліцыянт.

Аднак у выніку ў нападзе абвінавацілі самога Парсюкевіча. На жаль, як і абвінавачванні ў лаянцы, такія прэтэнзіі да грамадскіх актывістаў у нашай краіне таксама становяцца традыцыйнымі. Менавіта па гэтым артыкуле зараз знаходзіцца ў СІЗА актывіст Андрэй Кім.

Алег СНОЎ.

«Вы нам не падыходзіце»

Беларускія ўлады не адмовіліся ад свайго намеру дапускаць да экзаменаў для паступлення на шэраг спецыяльнасцяў толькі тых абітурыентаў, якія прайшлі адпаведны "палітыка-псіхалагічны" тэст.

Ужо аб'яўлена, што да 31 сакавіка можна зарэгістравацца на такую гутарку, а праходзіць яна будзе з 5 па 30 красавіка.

Прафесійна-псіхалагічная гутарка будзе праводзіцца па спецыяльнасцях "дзяржаўнае кіраванне", "дзяржаўнае кіраванне і права", "дзяржаўнае кіраванне і эканоміка", "міжнародныя адносіны" і "міжнароднае права", "правазнаўства" і "эканамічнае права", "журналістыка" і "міжнародная журналістыка", "мытная справа".

Польскія прадпрымальнікі просяць палегчыць візавы рэжым для беларусаў

Гандляры і вытворцы з Падлясся, якія некалькі год гандлююць з беларусамі, перадалі ваяводзе ліст з просьбай палегчыць рэжым перасячэння мяжы для ўсходніх бізнес-партнёраў. Петыцыю падпісалі 1400 прадпрымальнікаў. На гэтым тыдні дакумент павінен патрапіць да прэм'ера Польшчы Дональда Туска.

Як піша польскае выданне "Gazeta Wyborcza", падставай для мабілізацыі падляскіх бізнесменаў з'явіліся праблемы з выдачай віз для беларусаў з моманту ўступлення Польшчы ў Шэнгенскую зону. Цяпер яны не могуць рэалізаваць нават падпісаныя на 15 год кантракты. Палякі баяцца, што без беларускіх пакупнікоў іх фірмы збанкрутуюць.

Паводле слоў беларускіх прадпрымальнікаў, штодзень у консульствы Мінска і Гродна за візамі звяртаюцца некалькі соцень чалавек, а атрымліваюць толькі некалькі з іх, перадае "Радыё Рацыя".

На думку польскіх гандляроў, адзіным вырашэннем праблемы з'яўляецца лібералізацыя візавай палітыкі і падпісанне з Беларуссю пагаднення аб транспамежным супрацоўніцтве.

Як паведаміў намеснік ваяводы Войцех Дзежгоўскі, на гэтым тыдні ён абмяркуе праблемы выдачы віз з Генеральным консулам Польшчы ў Гродне Адамам Бернатовічам.

Нам сваёй зямлі мала?

Пагадненне аб перадачы ў "сумеснае карыстанне" 21 тысячы гектараў памежных земляў будзе падпісана паміж уладамі Смаленскай вобласці Расіі і Віцебскай вобласці Беларусі, інфармуе сайт *smolensk.ru*.

Гэта значыць, што беларускія гаспадаркі будуць выкарыстоўваць смаленскія землі сельскагаспадарчага прызначэння, якія "часова" не выкарыстоўваюцца іх цяперашнімі гаспадарамі.

"Мы ратуем гэтыя землі, захоўваем іх урадлівасць і ў выніку атрымаем сельскагаспадарчую прадукцыю, а не тэрыторыі, якія зараслі лесам і кустоўем", — так пракаментаваў сітуацыю губернатар Смаленшчыны Сяргей Антуф'еў.

Дарэчы, на сённяшні дзень беларусы "дапамагаюць" смаленцам "сумесна" апрацоўваць 740 тысяч гектараў зямлі, 240 тысяч гектараў з іх — у памежных з Беларуссю раёнах.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО...

У беларускай бульбы з'явіліся канкурэнты

У лідэраў па спажыванні бульбы — беларусаў — з'явіліся сур'ёзныя канкурэнты. На радзіме гэтай гародніны ў сёлетні Год бульбы плануецца вярнуць традыцыйны прадукт у кожную хату і вывесці на міжнародны рынак.

Радзімай бульбы з'яўляецца Перу, дакладней Альтыплана — тэрыторыя сучасных Перу і Балівіі. Тысячагоддзямі бульба складала аснову рацыёну народаў Андаў. І па сённяшні дзень у Перу каля **2800 відаў бульбы** — больш, чым у любой іншай краіне.

Наўрад ці якая гародніна была прадметам такой страсці і паэзіі, як бульба. Карнавал, стракатыя касцюмы, традыцыйныя танцы і музыка — у гонар бульбы. І ўсё гэта пад вокліч *"La papa es Peruana" — "Бульба — перуанка"*.

Як высветлілася, далёка не ўсе пра гэта ведаюць. Міністр сельскай гаспадаркі Перу **Ізмаіл Вэнавідэс** расказаў: *"Калі я прыехаў у ААН на абвяшчэнне 2008 года Міжнародным годам бульбы, нейкі чалавек з Усходняй Еўропы, падаецца, з Украіны, сказаў мне, што нават не ўяўляў, што бульба родам з Перу. Я зразумеў, што час нагадаць пра наша месца"*.

Аднак, нягледзячы на традыцыю, спажыванне бульбы ў Перу скарацілася напалову. Шмат хто з перуанцаў перайшоў на рыс і збожжа.

Сітуацыя на сусветным рынку вяртае перуанцаў да іх спрадвечнай ежы: кошты на хлеб і зерне растуць, таму бульба застаецца самым даступным прадуктам харчавання. Так, кілаграм хлеба з бульбы ў гэтай краіне каштуе 1,16 долара, а кілаграм звычайнага хлеба — 1,84. Кілаграм бульбы можна набыць за 0,23 долары.

Таму маркетолагі краіны робяць усё, каб вярнуць перуанцаў да таннага і традыцыйнага прадукту. Пры тым, што 80% збожжа імпартуецца, вырошчванне бульбы зможа дапамагчы змагацца з галечай.

Перуанскі ўрад плануе вывесці сваю бульбу і на міжнародны рынак. Разнастайнасць колераў і форм, вітаміны, амінакіслоты — вось канкурэнтныя перавагі перуанскай бульбы ў параўнанні з белай, якую можна знайсці ў кожнай беларускай хаце.

НАВАКОЛЛЕ

Кнігаўкі вярнуліся

У Беларусь вярнуліся з зімовак кнігаўкі. Пра гэта паведаміў БелаПАН спецыяліст па экалагічнай адукацыі грамадскай арганізацыі "Ахова птушак Бацькаўшчыны" Руслан Шайкін.

Паводле яго слоў, мяккая зіма і адсутнасць снегу даюць магчымасць птушкам дачасна вярнуцца дамоў з месцаў зімовак у Заходняй Францыі. Так, сёлета да канца лютага кнігаўкі былі заўважаны ўжо ў Старадарожскім раёне Мінскай вобласці і Браслаўскім раёне Віцебскай вобласці (у 2007 годзе — 19 сакавіка, а ў 2006-м — 23 сакавіка).

Звязаў гаспадыню і з'еў боршч

Праваахоўныя органы затрымалі зламысніка, які ў вёсцы Хальч Жлобінскага раёна забраў у 86-гадовай пенсіянеркі прадукты харчавання і з'еў яе боршч.

Было так. Невядомы мужчына, назваўшыся электраманцёрам, пад маркай зняцця паказанняў з электралічыльніка зайшоў да 86-гадовай жыхаркі вёскі Хальч. Зламыснік агледзеў лічыльнік, а потым стаў патрабаваць грошы. Жанчыну ён звязаў. Не знайшоўшы грошай, дастаў усе прадукты з халадзільніка, паклаў у сумку і ўзяўся за бабулін боршч. Падмацаваўшыся, прыхапіў 20 тысяч беларускіх рублёў з кашалька, зачыніў уваходныя дзверы на дрот і пайшоў. Бабулі ўдалося зубамі развязаць вяроўку і вызваліцца, а таксама пры дапамозе сякеры адчыніць дзверы і пазваніць у міліцыю.

Пры апытанні сведак было ўстаноўлена, што мяркуемы злачынца незадоўга да нападу быў заўважаны двума мясцовымі жыхарамі. У двары дома эксперты знайшлі сляды абутку, якія былі ўзяты на экспертызу. У доме падчас агляду былі ўзяты адбіткі пальцаў рук.

У выніку экспертамі было ўстаноўлена, што след пальца рукі належыць раней судзімаму ўраджэнцу Мазыра, які затым і быў затрыманы.

Алена ГЕРМАНОВІЧ.

TV-НАВІНЫ

«Белсат» можна глядзець у інтэрнеце

Чытачы "Народнай волі" абрываюць тэлефоны.
Іх хвалюе пытанне, калі тэлеканал "Белсат" з'явіцца на спадарожніку "Sirius".

Сапраўды, мінула два месяцы 2008 года, а канал так і не з'явіўся на папулярным ў Беларусі спадарожніку. Хаця прагнозы на гэты конт рабіліся самыя аптымістычныя. Нельга сказаць, што канал не развіваецца: пра гэта сведчаць паведамленні на сайце "Белсата". Так, ад 3 сакавіка канал павялічыў колькасць праграм, і зараз працягласць блоку складае 3 гадзіны: ад 18.00 да 21.00. Яшчэ тры гадзіны — да 24.00 — транслюецца паўтор праграм. Аднак глядзець прадукт незалежнага канала, які вяшчае з Польшчы, могуць толькі ўладальнікі спадарожніка "Astra". Што гэта за аўдыторыя? Колькі беларусаў глядзяць "Белсат"?

— Ніводзін тэлеканал не праводзіць даследаванняў папулярнасці пасля двух ці трох месяцаў працы, — *так пракаменціравалі сітуацыю ў прэс-службе "Белсата"*. — Такія даследаванні ёсць сэнс рабіць па выніках года. Наша аўдыторыя — гэта беларусы радзімы і замежжа. "Белсат" глядзяць тыя з нас, каго цікавіць аб'ектыўны погляд на Беларусь і падзеі ў свеце без цэнзуры, хто жадае чуць беларускую мову. Наш канал, як вядома, цалкам беларускамоўны. Адзначу, што назіраецца тэндэнцыя росту колькасці гледачоў, і гэта нас цешыць.

На сайце www.belsat.eu штодня можна глядзець "Аб'ектыў-Экспрэс" — выпуск навін "Белсата". Беларусы глядзяць праграмы "Белсата" і праз вядомыя інтэрнет-рэсурсы www.youtube.com і www.belarus-live.tv. Гэта магчыма таксама дзякуючы нашым гледачам, якія размяшчаюць тэлепраграмы ў сеціве.

— Чаму затрымліваецца трансляцыя "Белсата" на "Sirius"? Калі ў студзені канал спасылаўся на тэхнічныя недарэчнасці і канфлікт паміж спадарожнікамі, небезвядомы Аляксандр Зімоўскі на сайце "Беларускія навіны" западозрыў вас у хлусні. Ён пералічыў шэраг рускамоўных каналаў, якія з 1 студзеня 2008 года перайшлі на "Sirius". Што б вы адказалі на такую крытыку?

— Спадар Зімоўскі не меў рацыі, кажучы, што "Белсат" не транслюецца на "Sirius-4" з прычыны нястачы сродкаў. Ён спасылаўся на нерэальныя кошты вяшчання праз гэты спадарожнік. Фінансавае пытанне не самае галоўнае ў справе ўваходу "Белсат TV" на спадарожнік "Sirius-4". Не маюць вялікага ўплыву і палітычныя фактары — такія, як выбары. Справа ў бізнес-умовах уваходу на гэты спадарожнік.

— Вядома, што адміністрацыя канала вяла перамовы з кіраўніцтвам кампаніі, якой належыць "Sirius-4"? Чым яны скончыліся?

— Перамовы не скончыліся.

— Усё ж такі вы можаце сказаць дакладна, калі распачнецца трансляцыя "Белсата" на "Sirius"?

— Дакладнай даты пакуль няма, але, як толькі яна будзе вядома, мы праінфармуем нашых гледачоў. Працуем над тым, каб гэта адбылося як мага хутчэй.

— Акрамя выхаду на спадарожнік "Sirius", што яшчэ ў планах канала?

— Першыя працоўныя планы пакрысе пачалі здзяйсняцца. Напрыклад, інфармацыйная праграма "Аб'ектыў" з 3 сакавіка павялічылася з пяці да сямі хвілін.

Ад 13 сакавіка пачынаецца трансляцыя цыклу перадач "Еўрасаюз без сакрэтаў". У 10 серыях пакажам жыццё ў Францыі ці, скажам, Славеніі. Магчыма, "Еўрасаюз..." падкажа камусьці ідэю для ўласнага бізнесу. Еўрапейскія палітыкі і эксперты адкажуць на пытанні нашага вядучага.

15 сакавіка на "Белсаце" адбудзецца прэм'ера першага тэлефільма, знятага нашым каналам. Гэта "Тутэйшыя" паводле п'есы Янкі Купалы. Вельмі важны для ўсіх беларусаў: літаратурны твор ніколі не экранізаваўся. "Белсат" будзе працягваць экранізаваць шэдэўры беларускай літаратуры.

Гледачы пабачаць цікавыя серыялы, усё больш фільмаў як мастацкіх, так і дакументальных. Важнае месца зоймуць беларускія дакументальныя фільмы, якія можна падзяліць на два тэматычныя цыклы: гістарычны "Невядомая Беларусь" і беларускія дакументальныя фільмы аб сучаснасці ў рубрыцы "Без рэтушы". Мы будзем прапаноўваць якасныя замежныя дакументальныя фільмы найлепшых рэжысёраў свету, выбраныя спецыяльна для беларускай аўдыторыі.

Будзе беларуская і еўрапейская музыка — як відэакліпы, так і "жывыя" канцэрты.

Ідзе праца над новымі публіцыстычнымі ды забаўляльнымі праграмамі.

Значнае месца ў сваёй тэлепраграме "Белсат TV" пакідае перадачам, прысвечаным юбілею БНР. Гэта вельмі важна для нас. Ужо прайшлі дакументальныя фільмы "Пішчалаўскі замак" і "Далёка нам да БНР". Рыхтуецца працяг гэтага цыклу. Мы пакажам спецыяльныя выпускі "Госця "Белсата"" і ток-шоу "Форум". Хто будзе сярод гасцей? Глядзіце нас і пабачыце на ўласныя вочы.

Канал увесь час развіваецца, не стаіць на месцы. Запрашаем на наш сайт www.belsat.eu, каб паглядзець анонсы некаторых праграм ды задаць пытанні на форуме.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

ШЧЫРА

Мы маем шанц не на словах, а насамрэч прызнацца ў любові да беларускай мовы

Горача вітаю ініцыятыву Уладзіміра Падгола пра агульнанацыянальную дыктоўку-дэманстрацыю. Ухваляю найперш таму, што гэта вельмі добрая форма выказаць сваю любоў да Бацькаўшчыны і роднае мовы — досыць нечаканая форма пачатку супольнага святкавання Дня Волі, арыгінальная мажлівасць адзначыць 90-годдзе Беларускай Народнай Рэспублікі, урад якой надаў роднай мове дзяржаўны статус.

Я гатовы ўдзельнічаць у першай агульнанацыянальнай дыктоўцы на самых розных узроўнях, у самых розных ролях.

Па-першае, ужо падрыхтаваў і пераслаў у Аргкамітэт свой варыянт тэксту дыктоўкі. Мне падаецца, што калі такім незвычайным, разняволеным чынам святкуецца Дзень Волі, дык і сам тэкст мусіць быць святочным, узвышаным, сакральным, бо нават сама форма дыктоўкі ў нечым нагадвае набажэнства, суадносіны пастыра і паствы. Таму прапанаваў спалучыць два тэксты — "Прадмову" аднаго з заснавальнікаў новай беларускай літаратуры Францішка Багушэвіча да "Дудкі беларускай" і гімнічны распеў "Магутны Божа" Наталлі Арсенневай. Як празаічны, так і паэтычныя тэксты нясуць неверагодна моцны духоўны зарад, а таму шматразовае прамаўленне і напісанне іх мусіць даць магутны пазітыўны вынік, запомніцца і запасці ў душы.

Па-другое, гатовы выступіць (ужо і выступаю) прапагандыстам дыктоўкі дый агітатарам за яе.

Па-трэцяе, буду ўдзельнічаць у дыктоўцы самым непасрэдным чынам. Маю цвёрды намер напісаць яе, а калі спатрэбіцца, то і выступіць у ролі дыктоўшчыка.

Гатовы таксама дапамагчы сфарміраваць прызавы фонд — выдзеліць у яго найлепшыя кнігі са свайго выдавецтва "Радыёлаплюс".

Падчас правядзення ўрачыстых і святочных імпрэз нам дужа нестае эўрыстыкі, нечаканых хадоў, а таму чым болей сцэнарных і рэжысёрскіх вынаходак праявяць арганізатары дыктоўкі ў розных гарадах, тым лепей. Упэўнены, што не павінна быць заарганізаванасці, залішняй сур'ёзнасці, метадычнага занудства. Зазначу тут хіба што яшчэ адно — не бачу ніякай бяды, калі ў розных аўдыторыях і ў розных месцах будуць дыктавацца трычатыры розныя тэксты.

А непасрэдныя ўдзельнікі, "напісанты", мажліва, мусяць кіравацца і алімпійскім прынцыпам — галоўнае ўдзел, а не перамога.

Не трэба баяцца нарабіць памылак у тэксце, бо зусім не абавязкова будзе здаваць сваю дыктоўку на праверку, а можна проста забраць напісанае дахаты на памяць пра ўдзел у акцыі. Не варта баяцца падацца смешным ці несур'ёзным, маўляў, даўно вырас са школьных штонікаў і нізавошта не сяду за парту ў класе або за стол, вынесены на свежае паветра. Тым болей што кожны, на маю думку, будзе вольны пісаць, як яму да душы — ці тое тарашкевіцай, ці тое наркамаўкай, ці тое трэцім, прамежкавым варыянтам.

Галоўнае, 23 сакавіка не сумнявацца, не вагацца, а сесці і напісаць дыктоўку па-беларуску. Пісаць разам з жонкай (мужам), разам з дзецьмі. Ды пры магчымасці сфатаграфавацца. Хай дыктоўка не скончыцца апошняй кропкай у тэксце, а паедзе фотавыставай па ўсіх кутках нашай краіны, па ўсёй Еўропе, па ўсім свеце. Нас, тых, хто лічыць беларускую мову роднай, аж 87% у краіне! Дык няхай па ўсім свеце нас пабачаць!

Мы маем шанц не на словах, не ў анкеце, а насамрэч прызнацца ў любові да беларускай мовы, прадэманстраваць сваё шанаванне роднай мовы, узняць сваю мову, як сцяг і тым самым па-сапраўднаму ўмацаваць Незалежнасць Айчыны і неўміручасць роднай мовы.

Уладзімір СІЎЧЫКАЎ,
сябра Рады Беларускага ПЭН-Цэнтра.

ВАРЫЯНТ ТЭКСТАЎ АГУЛЬНАНАЦЫЯНАЛЬНАЙ ДЫКТОЎКІ, ПРАПАНАВАНЫ ПІСЬМЕННІКАМ УЛАДЗІМІРАМ СІЎЧЫКАВЫМ

Францішак БАГУШЭВІЧ

ДУДКА БЕЛАРУСКАЯ

ПРАДМОВА

Братцы мілыя, дзеці Зямлі-маткі маёй! Вам ахвяруючы працу сваю, мушу з вамі пагаварыць трохі аб нашай долі-нядолі, аб нашай бацькавай спрадвечнай мове, каторую мы самі, да і не адны мы, а ўсе людзі цёмныя "мужыцкай" завуць, а завецца яна "беларускай". Я сам колісь думаў, што мова наша — "мужыцкая" мова і толькі таго. Але, паздароў божа добрых людцоў, як навучылі мяне чытаць, пісаць, з той пары я шмат гдзе быў, шмат чаго відзеў і чытаў: і пераканаўся, што мова наша ёсць такая ж людская і панская, як і французская, альбо нямецкая, альбо і іншая якая. Чытаў я ці мала старых папераў па дзвесце, па трыста гадоў таму пісаных у нашай зямлі і пісаных вялікімі панамі а нашай мовай чысцюсенькай, як бы вот цяпер пісалася...

А можа, і спраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага сказаць ні напісаць не можна? Ой, не! Наша мова для нас святая. Бо яна нам ад бога даная, як і другім добрым людцам, і гаворым жа мы ёю шмат і добрага, але так ужо мы самі пусцілі яе на здзек, не раўнуючы, як і паны вялікія ахотней гаворуць па-французску, як па-свойму...

Ці ж ужо нам канечне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а навет і трэба знаць суседскую мову, але наперш трэба знаць сваю. Перадумаўшы ўсё гэта, я, братцы, адважыўся напісаць для вас сякія-такія вершыкі: хто іх спадабае, таму дзякуй! А хто падумае лепш і больш напісаць, таму чэсць вечная і ад жывых людзей і ад бацькавых касцей! А пісаць ёсць шмат чаго!

Шмат было такіх народаў, што страцілі наперш мову сваю, так, як той чалавек прад скананнем, каторану мову зойме, а потым і зусім замёрлі. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі! Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, хто якую носе; от ж гаворка, язык і ёсць адзежа душы...

Можа, хто спытае: гдзе ж цяпер Беларусь? Там, братцы, яна, гдзе наша мова жывець.

P.S. *Некаторыя словы, іх формы і сінтаксічныя асаблівасці (да прыкладу, "гдзе", "відзеў", "жывець" і інш.) у тэксце Ф.Багушэвіча зараз вымаўляюцца і пішуцца інакш. Я ж прапаную "Прадмову" класіка сёння надрукаваць у арыгінале, з асаблівасцямі беларускай мовы сярэдзіны XIX стагоддзя.*

Наталля АРСЕННЕВА

МАЛІТВА

Магутны Божа! Ўладар сусветаў,
Вялізных сонцаў і сэрц малых,
Над Беларусяй, ціхой і ветлай,
Рассып праменне Свае хвалы.
Дай спор у працы будзённай, шэрай
На хлеб штодзённы, на родны край,
Павагу, сілу і веліч веры
У нашу праўду, у прышласць — дай!
Дай урадлівасць жытнёвым нівам,
Учынкам нашым пашлі ўмалот.
Зрабі свабоднай, зрабі шчаслівай
Краіну нашу і наш народ!

Прощание с Ириной Козулиной

Для Женщины по имени Ирина
Так тесен оказался мир земной.
Волной холодною печаль нахлынет
И унесется за ее душой.

Ее купает вечер светом лунным,
И к небу распрямляется ладонь.
Так умирают птицы, рвутся струны,
Так гаснет согревающий огонь.

...Наш мир покинут той, кто жил Любовью,
Кто сердцем видел, слышал и дышал.
Венки, цветы лежат у изголовья,
В немой молитве замер в храме зал...

Так пусть она сей мир легко покинет
Вверх по ступеням звездного моста.
Для Женщины по имени Ирина
Распахнуты Небесные Врата!

Александр СКРЕБЕЦ.

МНЕНИЕ

Зря у телевизора сидел...

Я не являюсь профессиональным журналистом или политологом — обычный пенсионер. Собственно, и на передачу "Жесткий разговор" 8 февраля по Первому национальному каналу попал случайно — не ту кнопку на пульте нажал. Но переключать канал не стал, поскольку меня заинтересовал состав участников. Собеседником ведущего программы был и известный российский политтехнолог Глеб Павловский.

Раньше, для себя, я классифицировал бы этот разговор как обмен мнениями ведущих идеологических работников своих государств. Сегодня, когда появились такие профессии, как политолог, политтехнолог, имиджмейкер — не знаю, как их и назвать: отстал от жизни... Но некоторые оценки и высказывания Г.Павловского, касающиеся нашей страны, народа, а значит, и меня лично, помню очень хорошо.

Мне было интересно услышать от московского гостя, какими критериями и подходами он сейчас руководствуется. Ведь раньше не раз заявлял, что он — против двойных стандартов. Это, безусловно, вызывает уважение, но, увы, никак не вяжется с его оценками моей страны.

Было любопытно, по-прежнему ли Г.Павловский считает, как тогда, когда Беларусь подверглась откровенному энергетическому шантажу со стороны России, что белорусский народ в своей массе бездельничает, тунеядствует и только мечтает, как бы побольше и половчее украсть и разорить наивную Россию. Только благодаря ей он с голоду и не помирает... Примерно такие оценки давались тогда в его передачах.

Хотелось узнать и о мнении Г.Павловского о предстоящих в России президентских выборах. Ибо по российским новостным телепередачам я так и не понял, кого же Россия 2 марта избирать собирается. Неужели кого-то из... американцев? О кандидатах американских на российских каналах — все что угодно. И по штатам. И по партиям. И проценты ежедневные, и как позавтракали. А российских кандидатов на пост президента я что-то не видел. Кроме одного — вы все знаете его фамилию. И знаете, еще до выборов, что это без пяти минут новый президент. Вот бы сказал Г.Павловский, почему наши каналы и СМИ он часто упрекал в однобокости (может, и справедливо), а в своем глазу, как говорится, и бревна не видит. На экранах его собственной страны то и дело фигурирует обычный пока что вице-премьер.

Увы, ответы на свои вопросы от умного (это без иронии) гостя я не услышал. Выходит, зря у телевизора сидел. И впрямь: получился не разговор на равных, а назидательная лекция, прочитанная усталым менторским тоном. Словом, поучил меня уму-разуму Г.Павловский. Когда так "учат" российские каналы, мне это безразлично. Это же их каналы. Но когда поучают без нужды российские вещатели на нашем национальном канале, мне это неприятно. Таково мое личное мнение.

Беларусь — наша Родина, наше государство. И вытаскивание в наше информационное пространство российских политологов, которые у себя в России вызывают откровенное отторжение, ничего нам не даст. От них, считаю, мало пользы. Но, может, я высказываюсь слишком жестко?

Александр Викторович ШАРАПОВ,
пенсионер.

г.Барановичи.

САЛІДАРНАСЦЬ

Падтрымліваю ультыматум дэмакратаў!

Азнаёміўся з умовамі, якія прад'явілі аб'яднаныя дэмакратычныя сілы ўладам, і хачу выказаць сваё меркаванне. Сапраўды, нельга гуляць у выбары, гэта справа надзвычай сур'ёзная, ад таго, як яны будуць праведзены, залежыць лёс краіны, лёс кожнага з нас.

Вядома ж, Лукашэнку лепей мець кішэнны парламент, але гэта не значыць, што пры такой сітуацыі лепей беларускаму народу. Свет ведае, да чаго ў свой час давёў аўтарытарызм аднаго чалавека ў Германіі. Ды можна прывесці і шэраг іншых прыкладаў. Вось чаму аб'яднаным дэмакратычным сілам трэба зрабіць усё, каб перашкодзіць пэўным структурам сфарміраваць Палату прадстаўнікоў са *"сваіх людзей"*. У іх, *"сваіх людзей"*, ні грама сораму, галоўнае для іх — дарвацца да кармушкі. Што карыснага зрабілі рознай масці гайдукевічы? Адабралі апошнія льготы ў абязздоленых пенсіянераў, зрабілі іх жыццё проста невыносным, жудасным. Таму і адпраўляюцца штодзённа тысячамі на той свет; у параўнанні з іншымі краінамі сярэдняя працягласць жыцця ў нас адна з самых кароткіх...

Мне здаецца, Лукашэнка водзіць за нос не толькі беларусаў, але і міжнародную супольнасць. Калі ён за правядзенне выбараў пры захаванні асноўных міжнародных крытэрыяў, якія вызначаюць дэмакратычнасць выбараў, то чаму ігнаруюцца рашэнні Еўрапейскага парламента, Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы, Парламенцкай асамблеі Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе? Калі сённяшнія беларускія ўлады за цывілізаваныя падыходы ў вырашэнні палітычных пытанняў, то чаму яны так замоўчваюць тыя 12 пунктаў, якія прапанаваў паставіць на разгляд Еўрапейскі Саюз? Ні ў адной з дзяржаўных газет яны да гэтага часу не надрукаваны, як і не агучаны па радыё, тэлебачанні. А гаворка ідзе пра дакумент надзвычайнай важнасці для ўсяго беларускага народа! Як сказана ў заяве аб'яднаных дэмакратычных сіл, у 2006 годзе Еўрапейскі Саюз прапанаваў Беларусі шлях да дэмакратызацыі і супрацоўніцтва, варыянты дэмакратызацыі выбараў і г.д. Шкада, што мінула столькі часу, а беларускае кіраўніцтва "не зрабіла ніякіх крокаў у гэтым кірунку".

Я згодзен з тым, што цывілізаваная міжнародная супольнасць не прызнае вынікі выбараў у Беларусі, калі ўлады будуць трымаць за кратамі хоць аднаго з палітвязняў. Гэта ж якая ганьба: адпусцілі Казуліна на тры дні для пахавання жонкі і зноў схавалі за краты. Усялякім тыпам — памілаванне, а Казуліну — турэмнае зняволенне. Кажуць, выйдзе на волю і ён. Калі? Праз месяц, два, тры, год? Цяжка адказаць на гэтае пытанне, калі чытаеш у незалежнай прэсе пра новыя рэпрэсіі, якія ў апошні час чыніць дыктатура да іншых дэмакратаў

Мне здаецца, Лукашэнка і яго памагатыя карыстаюцца мяккасцю рашэнняў еўрапейскіх структур. Патрабуюць вызваліць палітвязняў, не вызначаючы часу. Гэта дае беларускаму рэжыму магчымасць гаварыць: ну, мы ж Клімава адпусцілі, дойдзе чарга і да Казуліна... А калі дойдзе — ні слова. А па-другое, вызваляць гэтых палітвязняў — могуць з'явіцца іншыя. І рэпрэсіям канца не будзе. Таму дыялог Еўропы з Лукашэнкам, на мой погляд, павінен быць больш канкрэтным, больш прынцыповым.

Пра якія выбары можна сёння гаварыць, калі прадстаўнікоў апазіцыі не падпускаюць да дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі нават на пушачны выстрал? Уключыце вечарам тэлевізар — вы ўбачыце Калякіна? А Лябедзьку? А Баршчэўскага, Вячорку, Пазьняка? Вядома ж, не. Як і не прачытаеце іх артыкулы ў "Советской Белоруссии", "Рэспубліцы", "Звяздзе"... Незалежных газет, якія не адмаўляюць ім, можна сказаць, няма. У "Народнай волі" настолькі абмежаваныя магчымасці, што здзіўляешся, як яна наогул існуе. Калі лукашэнкаўскі рэжым у самы бліжэйшы час не спыніць рэпрэсіі супраць "Народнай волі" і іншых выданняў, якія вымушаны друкавацца за мяжой, якім перакрыты доступ у кіёскі, якім адмаўляе "Белпошта" ў распаўсюджванні, то ўжо толькі з гэтай нагоды можна загадзя лічыць вынікі будучых парламенцкіх выбараў нелегітымнымі.

Калі я знаёміўся з ультыматыўнымі патрабаваннямі дэмакратаў, звярнуў увагу на карэктнасць з іх боку. Яны, як кажуць, не паляць масты, яны "гатовы пачаць перамовы з уладамі з мэтай стварыць умовы для прызнання выбараў свабоднымі і справядлівымі як беларускім грамадствам, так і міжнароднай супольнасцю", і патрабуюць распачаць гэтыя перамовы не пазней за 25 красавіка.

Хачу ўнесці сваю прапанову — за "круглы стол" трэба садзіцца не 25 красавіка, а ў самы бліжэйшы час. Ці вы, шаноўныя апазіцыянеры, не ведаеце, як беларускія ўлады ўмеюць цягнуць ката за хвост, а потым сказаць: "Усё застаецца па-ранейшаму, няма часу больш дыскутаваць?"

А часу сапраўды застаецца ўсё менш і менш! Няўжо і на гэты раз лукашэнкаўскі рэжым разыграе сваю карту, плюнуўшы на ўсе дэмакратычныя прынцыпы дзеля дасягнення сваіх шкурных інтарэсаў?

Сяргей МАСЛОЎСКІ,
прыхільнік аб'яднаных дэмакратычных сіл.

Забараніць членам камісій карыстацца паперкамі... Вынікі падліку галасоў павінны агучвацца

У адным з мінулых нумароў "Народнай волі" прачытаў матэрыял пад назвай "Ультыматум дэмакратаў" — аб тым, як аб'яднаныя дэмсілы Беларусі рыхтуюцца да ўдзелу ў кампаніі па выбарах у Палату прадстаўнікоў. Звярнуў увагу на наступнае патрабаванне: назіральнікам павінны быць забяспечаны ўсе магчымасці для рэальнага назірання за працэсам падліку галасоў членамі выбарчых камісій. Гэта вельмі важны момант кантролю за вызначэннем вынікаў выбараў. Але тут абавязкова трэба звярнуць увагу на такую асаблівасць.

Як падчас мінулых выбараў падлічваліся галасы? У большасці выпадкаў кожны член участковай камісіі атрымліваў стос бюлетэняў, выводзіў лічбы па кожным кандыдаце, занатоўваў іх на паперцы і ціхенька перадаваў яе старшыні альбо сакратару. Тыя ж збіралі такія паперкі ад усіх, суміравалі лічбы і вырашалі: заносіць іх у пратакол ці...

Адным словам, нават члены камісіі не ведалі, як у канчатковым варыянце выглядалі іх падлікі. Ім прапаноўвалася паставіць свой подпіс пад пратаколам, але ж яны не былі ўпэўнены, што канчатковыя лічбы адпавядаюць тым, якія яны пазначалі на паперках.

Я прапаную: аб'яднаныя дэмакратычныя сілы павінны патрабаваць, каб вынікі падліку галасоў кожным членам выбарчай камісіі агучваліся так, каб гэта чулі ўсе назіральнікі. А потым тыя ж назіральнікі мелі магчымасць атрымаць копіі пратаколаў выбарчых камісій. Не пасля таго, як іх адвязуць "на ўзгадненне" ў акруговую камісію ці як з імі "папрацуюць" у адміністрацыях улады, а адразу пасля падліку галасоў.

Я перакананы, што менавіта такі кантроль з боку грамадскасці спыніць фальсіфікацыю вынікаў выбараў. І тады ў вышэйшы орган заканадаўчай улады трапяць менавіта тыя людзі, якім народ акажа найвышэйшы давер.

Ілля КУНЦЭВІЧ,
выбаршчык.

Датэрміновае галасаванне — шлях да фальсіфікацыі вынікаў выбараў

Да выбараў дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў засталіся, можна сказаць, лічаныя месяцы. А ўлады Беларусі маўчаць наконт унясення змен у Выбарчы кодэкс, наконт карэкціроўкі тых палажэнняў, якія сёння даюць магчымасць фальсіфікаваць вынікі выбараў.

Лічу, што ў дадзенай сітуацыі кожны нармальны чалавек павінен выказаць пратэст супраць бяздзеяння ўлад, што, дарэчы, я раблю праз старонкі "Народнай волі". Не магу змірыцца з тым, што не выключаецца выпадак, калі ў чарговы раз пагоняць людзей на датэрміновае галасаванне. На мой погляд, ніякай неабходнасці ў гэтым няма. Нават калі некаму і трэба адлучыцца ў дзень выбараў, ён мае магчымасць пакласці свой бюлетэнь у канверт, які ў яго прысутнасці апячатае старшыня камісіі, а таксама занясе яго прозвішча ў спецыяльны журнал. Скажаце, такога ніколі не было. Не было, але павінна быць. Тады поўнасцю адпала б неабходнасць у датэрміновым галасаванні.

Што і казаць, датэрміновае галасаванне — прамы шлях да фальсіфікацыі вынікаў выбараў. Гоняць, напрыклад, салдат на выбарчы ўчастак для таго, каб яны за некалькі дзён да афіцыйнага галасавання запоўнілі бюлетэні і апусцілі іх у скрыні. Перад гэтым хто толькі не навучае іх, як "правільна" прагаласаваць. А як можна ў кабіне задумацца над тым, каму з кандыдатаў у дэпутаты аддаць перавагу, калі ў спіну дыхае другі салдат. А па-другое, хто гарантуе, што гэтыя скрынкі ніхто не адкрые за некалькі дзён і начэй і не заменіць бюлетэні? Адным словам, датэрміновае галасаванне — гэта поўная недарэчнасць, калі не сказаць адкрытым тэкстам: адна з магчымасцяў фальсіфікаваць вынікі выбараў.

Вось чаму даўно пара пераглядзець Выбарчы кодэкс і выключыць з яго пункт наконт датэрміновага галасавання ў тым выглядзе, у якім ён запісаны. Хочам паказаць усяму свету, што ў Беларусі парламенцкія выбары праводзяцца дэмакратычна, з рэальным захаваннем волевыяўлення людзей — давайце забяспечым усе ўмовы для гэтага. Інакш зноў нашы палатнікі пазбавяцца з боку цывілізаванай супольнасці легітымнасці, і над імі будуць не толькі смяяцца, але іх нават не будуць пускаць на парог прыстойных міжнародных устаноў. А краіны, у якіх адсутнічае дэмакратыя, лічацца ізгоямі з адпаведным стаўленнем да іх. Няўжо беларусы, у рэшце рэшт, не заслужылі лепшай долі?

Аляксей КАРАЛІНСКІ,
59 год.

НАСПЕЛА!

На парадак дня просіцца стварэнне Таварыства беларускай нацыянальнай культуры

Адсутнасць належнага дзяржаўнага клопату пра беларускую нацыянальную культуру ўжо прывяла і далей будзе весці да небяспечнага зніжэння яе ролі ў духоўным жыцці краіны. Без перабольшання, зараз у звязаных з выкарыстаннем мовы пластах — а гэта ж аснова культуры — непадзельна пануе рускі фактар. І як вынік — прыродная, каранёвая, родная для нас беларуская культура дэнацыяналізуецца, а грамадзяне краіны ледзь не пагалоўна ператвораны ў аб'ект рускай культурна-моўнай асіміляцыі.

Такая ненармальная з'ява — трагедыя не толькі для тытульнай нацыі. У вялікім пройгрышы ўся славянская супольнасць народаў, увесь цывілізаваны свет, бо беларусы — не якое-небудзь невядомае малалікае племя, а амаль дзесяцімільённая нацыя ў цэнтры Еўропы, з багатымі гістарычнымі, адметнымі ад суседзяў культурнымі традыцыямі. Аддаваць усё гэта на згубу русіфікацыі — значыцца, учыняць сапраўднае злачынства перад Бацькаўшчынай.

З прычыны моцнай энергетычнай залежнасці ад Расіі, шматгадовых спроб па стварэнні з ёю саюзнай дзяржавы кіраўніцтва нашай краіны наўрад ці можа парупіцца, каб вызваліць яе нацыянальную культуру з палону суцэльнай рускамоўнасці. На такі высакародны вычын здольныя палітыкі са здаровай нацыянальнай самасвядомасцю, шчырыя носьбіты беларускіх культурна-моўных традыцый. На вялікі жаль, такіх асоб ужо даўно амаль няма ва ўладных структурах. У сучасных архінеспрыяльных варунках выратоўваць беларускую прастору — абсяг нашай духоўнасці — давядзецца, бадай, яшчэ не адарваным ад роднага каранявішча сілам нацыянальна свядомай грамадскасці.

Каб іх супрацьдзеянне русіфікацыі было больш эфектыўным, лічу, неабходна стварыць Таварыства беларускай культуры. Нешта падобнае ў нашай практыцы ўжо сустракалася, і набыты досвед трэба максімальна выкарыстаць дзеля нацыянальнага інтарэсу. Дзякаваць Богу, сярод творчай інтэлігенцыі яшчэ ёсць нямала людзей, якія, веру, пажадаюць уключыцца ў нялёгкае змаганне за сапраўдны росквіт беларускай культуры.

Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар.

РОЗДУМ

Калі б я была прэзідэнтам...

— Абавязкова змяніла б выбарчае заканадаўства, з абавязковым уключэннем у склад выбарчых камісій прадстаўнікоў дэмакратычных партый і грамадскіх аб'яднанняў, якія стаяць на такой жа платформе. Народ павінен быць упэўнены, што гэта яго выбар, што выбары не фарс. Толькі калі дэпутаты будуць выбірацца, а не "прызначацца" ўладай, яны будуць па-сапраўднаму несці адказнасць перад выбаршчыкамі. Цяперашнія "палатачнікі" — гэта фактычна тэхнічныя работнікі.

— Вярнула б нашу Беларусь да парламенцкай формы праўлення, што адпавядала б нашым традыцыям, гісторыі, менталітэту. Знікла б неабходнасць у дзейнасці Адміністрацыі прэзідэнта, ахоўнікаў і г.д. Атрымалася б вялікая эканомія бюджэтных сродкаў.

— На кіруючыя пасады любога рангу прызначала б толькі адукаваных прафесіяналаў, нягледзячы на іх палітычныя, нацыянальныя, рэлігійныя погляды. Цяпер у першую чаргу ўлічваецца "благонадежность".

— Парламент, суды, прэса, радыё, тэлебачанне і некаторыя другія структуры павінны быць поўнасцю незалежнымі ад выканаўчай улады. На гэты конт зрабіла б усё, каб тэрмінова з'явіўся спецыяльны закон, а можа, нават і некалькі.

— Накіравала б намаганні на вырашэнне такой праблемы: міліцыя, армія, КДБ і другія структуры павінны служыць народу, Радзіме. Цяпер яны служаць фактычна аднаму чалавеку, а таму, здараецца, выконваюць загады ўлады, якія не заўсёды законныя.

— Ліквідавала б такія структуры, як БРСМ, ідэалагічныя службы на ўсіх узроўнях вертыкалі. Ад іх ніякай карысці, а шкоды — шмат.

— Мабілізавала б усе намаганні і сродкі на ўмацаванне эканомікі, забеспячэнне вытворчасці сучаснай тэхнікай, тэхналогіямі, што дало б магчымасць выпускаць і рэалізоўваць канкурэнтаздольную прадукцыю.

— Не менш важным лічыла б развіццё навукі, медыцыны, адраджэнне нацыянальнай мовы, літаратуры, гісторыі, гістарычных сімвалаў, выратаванне нацыі ад татальнай асіміляцыі, алкагалізацыі, наркаманіі, тытунёвай залежнасці, туберкулёзу, СНІДу.

— Не кідала б бяздумна, безадказна грошы на лядовыя палацы, манежы, каткі, фантаны, горналыжныя курорты, славянскія базары, на БРСМ, ідэалагічныя структуры.

— Вярнула б ільготы бедным, студэнтам. Адмяніла б ільготы дэпутатам, уладзе, чыноўнікам, сілавікам, указ аб налічэнні ім пенсійных "пособий" у памеры 70% ад заробкаў. Альбо ўсім па 70%, альбо ўсім па 30%. Недапушчальна рабіць такі здзек і зневажанне народа.

— Спыніла б паток хлусні на суседзяў, іншыя краіны свету, якія развіваюцца сапраўды па дэмакратычным накірунку. Аднавіла б ліквідаваны ўладай беларускамоўны ліцэй. Адрадзіла б беларускія школы, садкі, ВНУ, тэхнікумы. Пачала б паступова ўводзіць навучанне ў ВНУ і сярэдніх установах на мове тытульнай нацыі.

Напрыканцы выкажу такую думку. Тая ўлада заслугоўвае пахвалы, пры якой народ жыве ў спакоі, без страху.

Таму, дзе кіруе адзін чалавек, там няма дзяржавы, няма суверэнітэту, няма незалежнасці, няма дэмакратыі. Там панае няўпэўненасць, страх, злосць, нянавісць, зайздрасць.

Гэта трэба зразумець народу і памятаць аб гэтым кожны дзень.

С.І.ЗІНЬКЕВІЧ,
ветэран працы, пенсіянерка.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

ПАРАЛЛЕЛИ

Потемкинские деревни

Украинские выборы предполагают полноценную политконкуренцию и открытую дискуссию, тогда как в Беларуси предпочитают «назначение» депутатов и информационное молчание

Михаил ПОДОЛЯК, *специально для "Народной воли".*

Говорить о выборах в Беларуси — полнейший моветон. Их нет. И пока не будет. А что есть? А есть некие "потемкинские деревни", которые внешне весьма напоминают избирательный процесс (комиссии, кандидаты-назначенцы "от трудовых коллективов" и даже урны для бюллетеней). Человеку несведущему или далекому от земных реалий все это действо и в самом деле может показаться выборами: "А что? Похоже ведь на то, как это проходит в соседних Польше или Украине". Похоже, но не очень.

Официальный Минск, основу которого уже давно составляют чиновники малозначимые и совершенно не интересные, продолжает делать вид, что в стране все обстоит точно так же, как и у всех прочих. Вроде бы есть правительство. Вроде бы есть парламент. Вроде бы есть газеты, журналы. Но вот ведь незадача: если давно исчезнувшему homo rectus (человеку прямоходящему) дать в руки вилку, он все равно никогда не станет homo sapiens образца 2008 года. И даже не приблизится к этому.

Нынешняя Беларусь может проводить "выборы" ежемесячно, но это точно не сделает страну демократической и точно не позволит ей стать в один ряд с прочими мировыми демократиями, оставив на обочине, среди стран-изгоев, которые столь же усиленно кичатся собственными декорациями и потемкинскими деревнями. Впрочем, официальному Минску от этого ни холодно, ни жарко — ребята уже много лет хорошо кушают, ездят на шикарных авто и делают вид, что озабочены "проблемами государственного масштаба".

Назначить депутатом

Тем не менее Беларусь стоит на пороге очередных парламентских выборов. И, как всегда, эти выборы отличаются тотальной бессмысленностью. По целому ряду хорошо известных причин. Во-первых, любые белорусские выборы категорически не предполагают реальной политической конкуренции. Конкуренция же — это и есть основа любых выборов. Конкуренция — способ выбора лучших представителей из числа публичных политиков. Вообще-то, смысл выборов в том и состоит, чтобы из равных претендентов выбрать того, кто четко понимает свою роль в обществе, умело формулирует эту роль в дебатах, знает механизмы достижения поставленных целей и готов нести **персональную** (ключевое слово!) ответственность за заявленные цели.

А теперь банальный вопрос: кто сегодня сидит в белорусском парламенте? Кто знает их фамилии, имена? А уж говорить об их профессиональной компетентности и готовности за что-либо отвечать в этой стране и вовсе не приходится. Конкуренции на белорусских выборах нет. Состязание идет не между зрелыми идеями и их носителями, а исключительно внутри номенклатурной вертикали. Кстати, еще один феномен нынешней белорусской политики. По сути, это не выборы, а временное перемещение "кадров" в рамках неизменной и необновляемой (а потому сильно гниющей от отсутствия идей и желания работать) вертикали. Отсюда, во-вторых, белорусские выборы уже давно и безнадежно утратили свое базовое назначение — предоставить простому человеку, рядовому гражданину, обывателю возможность делегировать своего (настоящего, а не подставного) представителя в контрольные органы власти. Именно в контрольные органы власти.

Хорошо известно, что смысл существования выборного парламента именно в том и состоит, чтобы, с одной стороны, обеспечить контроль общества за действиями исполнительных органов власти. А с другой — обеспечить участие того же общества в выработке правил проживания на данной географической территории (через принятие соответствующих законов). Может ли белорусская общественность контролировать сегодня министров, председателей исполкомов и всех прочих президентских назначенцев? Ответ категорически отрицателен. И это еще один повод говорить об отсутствии реального выборного парламентаризма в Беларуси.

В-третьих, раз контрольные (представительские) органы не избираются, а назначаются, значит, они не могут выполнять свою главную и едва ли не единственную миссию. Получается разрыв между интересами государства и общества. Но государство (читай — назначаемая вертикаль чиновников) продолжает делать вид, что оно сотрудничает с обществом и потому предлагает ему (обществу) принимать участие в эрзац-выборах. Примитивный обман и не более.

Наконец, в-четвертых. Полноценные выборы позволяют обществу делегировать в большую политику новых представителей, обновлять списки активных политиков и тем самым стимулировать общие обновленческие процессы, стимулировать появление новых идей, усиливать внутриполитическую конкуренцию, повышать требования к компетенции и профессионализму народных избранников. Но разве белорусские выборы приводят к открытию новых ярких политиков?

Парадокс оппозиции

В Беларуси нет ничего из вышеозначенного перечня, который определяет демократичность любых выборов. А потому еще раз повторю очевидное: по большому счету, уже лет 10—12 уверенно можно говорить о том, что выборов как таковых нет. Последние полноценные выборы прошли в Беларуси в мае 1995 года. Сегодня же официальный Минск предлагает обществу некий стандартизированный декор: "нужно, чтобы выборы были. Они ведь есть даже в Северной Корее и Мьянме". Вот их и проводят. Для галочки.

Участвовать ли в подобных выборах демократическим, оппозиционным кандидатам? На первый взгляд ответ очевиден — нет! Потому что бессмысленно. Потому что никто как следует не проводит реальных выборов. Потому что никто как следует не считает голоса избирателей. Потому что нет равных условий для потенциальных кандидатов. Потому что заранее утверждаются списки будущих "депутатов" вне зависимости от их поддержки избирателями. Потому что сам процесс проведения выборов контролирует только одна политическая группа — президентская, а не само общество. И т.д., и т.п. Все верно, но верно только "на первый, эмоциональный взгляд".

Более глубокое размышление, несомненно, приводит к парадоксальному выводу — участвовать даже в декорированных выборах с предрешенным финалом, на мой взгляд, обязательно надо. Почему? Отвечу кратко: не участвовать — значит отсутствовать. Значит уже проиграть. Значит смириться со своим аутсайдерством. Значит отказаться от борьбы. А разве белорусская оппозиция отказалась от борьбы?

Кстати, об оппозиции. Нужно иметь большое сердце, чтобы на протяжении многих лет упорно идти к своей цели, несмотря на ожесточенные репрессии, развернутые полицейскими отрядами авторитарного государства. Нужно по-настоящему любить Беларусь, чтобы бороться даже тогда, когда никто и ни во что не верит, а сам ты хорошо понимаешь, что завтра не станет лучше. И не надо жить глупыми мифами, что оппозиция — это бизнес. Бизнес — это Управление делами известного персонажа.

Оппозиция же — это прежде всего жертвенность. Это добровольный отказ от собственной карьеры. А ведь многие белорусские оппозиционеры — это по-настоящему талантливые ребята, которые наверняка успешно и эффектно управляли бы целыми отраслями. Это готовность жить впроголодь, потому что "государство" отказывает им в законном праве работать. И, наконец, то, что лично у меня вызывает особо теплые чувства по отношению к белорусским оппозиционерам — это их семьи. Это их отцы и матери, жены и мужья, дети, которые не только не осуждают, но всегда поддерживают своих родных и близких. Молча, каждодневно, часто в ущерб себе, хорошо понимая, что цена оппозиционности — это постоянный страх. Нынешний официальный Минск умеет пугать... детей, матерей и жен оппозиционеров, потому что сам жуть как боится их. Такова правда. И с ней нужно жить. Есть просто люди. А есть "большие сердца", о которых мы иногда думаем плохо. Дальше — сами делайте свои выводы. Но учтите и еще кое-что: многие ребята, которые годами несут бремя оппозиционных лидеров, во-первых, никогда не хотели покинуть Беларусь и спасти свои личные карьеры где-нибудь в благополучных странах. А ведь у многих из них были очень заманчивые предложения. Во-вторых, свои лучшие годы они намеренно тратят на то, чтобы доказать очевидные вещи: жить лучше в свободном обществе. И это их вполне осмысленный выбор, пока другие ребята в других странах зарабатывают деньги и становятся министрами.

Кому-то по инерции кажется, что белорусская оппозиция ничего не может и не сможет. Но это не так. Именно благодаря ей у Беларуси в любом случае есть шанс. Не сегодня, но скоро. Завтрашние парламентские выборы ничего не значат. Но секундомер, который отсчитывает время, уже запущен. Считанные минуты остались. По-настоящему сильными следует считать не тех, кто побеждает в тепличных условиях, в устоявшихся демократиях. Сильным прежде всего считайте того, кто всегда встает и идет вперед, зная, что его будут жестоко бить, цинично обманывать и загонять в некое "гетто".

А теперь по существу. Участие даже в фальсифицированных выборах позволяет оппозиции решать глобальные, стратегические задачи. Обозначить свое мощное присутствие в жизни общества важно? Конечно. Именно поэтому нужно выставлять как можно больше кандидатов и идти в народ. Результат в данном случае совершенно не важен. Важен только контакт. Мобилизовать собственные структуры и собственных активистов важно? Безусловно. Ребята — особенно в регионах — должны почувствовать, что жизнь продолжается, что можно и нужно работать. Обеспечить активистам возможность набраться опыта важно? Несомненно. Ведь опыт участия **в таких выборах**, которые и не выборы вообще, бесценен. Отработка технологий, расширение коммуникаций, агитация и пропаганда свободнических ценностей, укрепление легендарного бренда "Жыве Беларусь!", расширение сети активистов, обозначение регионального лидерства, душевный разговор с людьми, которые разочаровались и которые не хотят в одиночку противостоять "лукашенковской безнадеге" и т.д. Одним словом, участие даже в эрзац-выборах позволяет белорусской оппозиции решить огромное количество насущных задач. Весь смысл которых можно свести к одному ключевому тезису — обеспечить выживание идеи свободной Беларуси. Подумайте об этом после того, как закончите свои традиционные споры...

Два шага до демократии

Перейду в Украину, чтобы рассказать о том, чего в Беларуси пока нет. Т.е. собственно о полноценных выборах в представительские органы власти. Сразу оговорюсь, что украинская выборная система, конечно, не без изъянов. Оно и понятно — Украина также учится демократии и также проходит через соблазны что-то фальсифицировать в пользу тех, кто в данный момент наделен властью. Но сколько лет украинской демократии? До британских или американских стандартов нам, конечно, далеко. И все же. Парламентские выборы в Украине сегодня проходят по системе голосования за так называемый *"закрытый партийный список"*. Т.е. граждане голосуют не за конкретных кандидатов, но за список кандидатов от той или иной партии. Кстати, закрытость списков означает, что граждане не могут определять фамилии кандидатов — это прерогатива съездов партии или партийных вождей. Именно этот механизм, которые многие считают недемократичным, является нынче объектом ожесточенной критики. На момент написания статьи, кстати, официально зарегистрированными партиями, имеющими украинскую прописку, числилось 144 субъекта. Многовато. Тем более что львиная доля этих партий на самом деле носит виртуальный или, если хотите, "диванный" характер и не имеет сколько-нибудь значимых людских или материальных ресурсов. С другой стороны, по-настоящему мощные партии в Украине есть, и они регулярно участвуют в выборах. Для того чтобы оказаться в Верховной Раде, партии необходимо преодолеть пресловутый трехпроцентный барьер. А это, как вы понимаете, под силу очень немногим — поэтому партии накануне выборов объединяются в различные блоки и тем самым наращивают свою электоральную поддержку.

Но вернусь к изъяну украинской выборной системы (впрочем, этот изъян нисколько не уменьшает демократичности самой процедуры и скорее негативно влияет на качественный состав представительского органа — сама выборная процедура в Украине на десять порядков демократичнее, чем в Беларуси). Чтобы не быть голословным, прибегну к цитированию содокладчика мониторингового комитета по вопросу соблюдения Украиной требований Парламентской ассамблеи Совета Европы Ханне Северинсен: *"В свое время переход от мажоритарной системы к пропорциональной казался достаточно оправданным, но я никогда не могла предположить, что в Украине образуется* ***такая*** *пропорциональная система: при ней избиратель не будет иметь никакого влияния на партийный список и будет вынужден голосовать за тех людей, за которых при любой другой системе никогда бы не проголосовал. Во многих европейских странах действует пропорциональная система, но везде избиратели имеют механизмы влияния на состав списка. И это стимулирует конкуренцию не только между партиями, но и внутри них. Конкуренцию честную, открытую, результаты которой в состоянии оценить избиратели"*.

Закрытые списки, которые формируются на закрытых партийных съездах и на которые никак не может повлиять рядовой избиратель, вынужденный голосовать за "свою" партию, даже если кто-то из кандидатов ему не нравится, — проблема. Однако это проблема именно демократического свойства, это проблема созревания выборной системы. В отличие от Беларуси, где вообще нет конкурентных списков и конкурентных мажоритарных округов. Вся конкуренция в Беларуси носит условный характер, и итоговый результат — кто получит мандат на том или ином округе — прописан заранее.

С другой стороны, белорусская политическая система не приветствует партию как универсальный (и общепринятый в цивилизованном мире) выразитель интересов той или иной группы граждан. Война официального Минска против партий имеет, на мой взгляд, два банальных объяснения — низкий уровень коллективного интеллекта (тема для отдельного разговора), а также ориентация госсистемы на мягкий авторитаризм, при котором в стране доминирует только одна личность. Наличие у нас мощной пропрезидентской партии (а это совсем другой формат политустройства страны) неизменно ударило бы по выпестованному за много лет культу личности известного персонажа Л. и тем самым резко понизило бы его рейтинг. В отличие от той же России, в которой при наличии явного культа личности Путина тем не менее Кремль пошел на создание мощных виртуальных партий власти. И пока не прогадал. Культ по-прежнему вызывает зависть у белорусского коллеги Владимира Владимировича, партии же триумфально выигрывают выборы в федеральные и региональные Законодательные собрания.

В Украине проблема в том, что партии иногда покупаются. Целиком и полностью. Под конкретное голосование. Тем не менее свободные медиа и мощное гражданское общество заставляют партийных лидеров действительно на равных конкурировать за конкретного избирателя.

Еще очевиднее разница между процессом организации и проведения собственно избирательной кампании в наших странах. Так, в Украине в избирательные комиссии обязательно входят представители парламентских партий. Они имеют полное право не только формально контролировать работу комиссий, в том числе и самых низовых — участковых, но и определять правила и формат их работы. Кроме того, членами комиссий могут быть также и представители непарламентских партий. По результатам жеребьевки. Дальше — больше. Наблюдателями с реальными полномочиями, т.е. с правом составлять протоколы, вызывать правоохранительные органы, фотографировать нарушения, подавать иски в суд, могут быть представители независимых масс-медиа, общественных организаций и тех же политических партий. **По сути, на рядовом избирательном участке все наблюдают за всеми, и при малейшем сомнении в чистоте и прозрачности начинаются разбирательства с далеко идущими последствиями.** И так на протяжении всего выборного процесса. Последние три выборные кампании в Украине — парадоксальный (лучше сказать — революционный) "третий тур" президентских выборов 2004 года, очередные парламентские выборы 2006 года и внеочередные 2007 года действительно были высококонкурентными и свободными.

Еще одна особенность украинских выборов: чрезвычайно большая роль свободных масс-медиа. Журналисты имеют права и возможности детально изучить любого кандидата, выявить его недостатки и достоинства и широко все это обсудить с общественностью. Сами кандидаты ведут острейшие и откровенные дискуссии по любым вопросам. Другое дело, что Украина сегодня буквально захлебывается свободой слова, и в какой-то степени простые обыватели уже не так остро реагируют на разоблачения. Но это явление (пресыщение критической информацией) явно временное, и медиа постепенно набирают реальный вес и влияние. Развитие идет по "западному пути" — фактологическая и доказательная публикация в газете вполне может стать *"волчьим билетом"* для того или иного политика.

В отличие от Украины в Беларуси опять же имеет место тотальное утаивание правдивой информации о кандидатах. Избиратель имеет право читать только официоз — биографии и стандартные программные предложения. О дискуссии между кандидатами и вовсе говорить не приходится — ее, считай, нет. Одним словом, в Украине сегодня созданы все условия для того, чтобы выборы представляли собой реальную политическую конкуренцию. В Беларуси же пока выборов нет. Ключевое слово — пока...

Киев.

САЛІДАРНАСЦЬ

Еўрапейскія інтэлектуалы за вызваленне Казуліна

Група еўрапейскіх інтэлектуалаў падпісала зварот да Аляксандра Лукашэнкі з заклікам вызваліць Аляксандра Казуліна.

"Толькі гэта можа прывесці хоць да частковага адкуплення шкоды, нанесенай яму ўладамі", — канстатуецца ў звароце. Сярод іншых ліст падпісалі Андрэ Глюксман (Францыя), Адам Міхнік (Польшча), Сяргей Кавалёў (Расія), Міраслаў Марыновіч (Украіна).

У адкрытым лісце Аляксандр Казулін называецца вязнем сумлення і ахвярай змагання дзяржавы з уласнымі грамадзянамі.

Тым часам польскія газеты на мінулым тыдні выйшлі з партрэтамі Казуліна перад труною жонкі.

"Gazeta Wyborcza" з панядзелка ладзіць уласную акцыю салідарнасці з Казуліным — даслаць ліст беларускаму прэзідэнту з патрабаваннем вызвалення Казуліна можна наўпрост з інтэрнет-старонкі выдання.

Ізноў рост цэн

Закупачныя цэны на малако і мяса павышаны ў Беларусі. Пра гэта "Інтэрфаксу" паведаміў намеснік міністра эканомікі Уладзімір Адашкевіч.

Паводле яго слоў, закупачныя цэны павышаны з 26 лютага на малако — на 10%, на ялавічыну — на 5%, на свініну — на 5%. Адашкевіч адзначыў, што рознічныя цэны на гэтыя тавары будуць павышацца паэтапна на працягу 4 месяцаў у сярэднім на 1,5—2% за месяц.

Раней паведамлялася, што павышэнне закупачных цэн праведзена з ініцыятывы Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання для паляпшэння фінансавага становішча сельскагаспадарчых арганізацый і збліжэння ўзроўню закупачных цэн з цэнамі ў суседніх рэгіёнах.

Нагадаем, папярэдняе павышэнне закупачных цэн адбылося ў Беларусі ў лістападзе 2007 года.

ДЫПКУР'ЕР

Турцыю ў Беларусі будзе прадстаўляць Века Інал

Новы Надзвычайны і Паўнамоцны амбасадар Турэцкай Рэспублікі ў нашай краіне Века Інал напярэдадні прыбыла ў Мінск.

Спадарыня Века Інал нарадзілася ў 1947 годзе ў Анкары. Яна скончыла факультэт палітычных навук мясцовага універсітэта. На дыпламатычнай працы з 1969 года, працавала ў Нямеччыне і Швецыі. Была амбасадарам Турцыі на Філіпінах, а пасля працавала ў Міністэрстве замежных спраў.

Нагадаем, папярэднім амбасадарам Турцыі ў Беларусі была **Бірнур Фертэклігіль**. Яна ачольвала дыпмісію са снежня 2004-га да кастрычніка 2007 года.

РЭГІЁН

Старшынёй гарвыканкама стаў дырэктар мясакамбіната

У Оршы старшынёй гарвыканкама прызначаны Мікалай Лісоўскі. На сесіі гарадскога Савета дэпутатаў, дзе прысутнічаў увесь актыў горада, яго прадставіў старшыня Віцебскага аблвыканкама Уладзімір Андрэйчанка.

Замена аднаго кіраўніка другім напярэдадні "Дажынак-2008" — нестандартны крок.

Але ў вобласці вымушаны былі пайсці на гэта, бо падрыхтоўка да важнага мерапрыемства пасоўваецца вельмі марудна. Застаецца да таго свята паўгода, а ў Оршы, як кажуць, і конь не валяўся.

Як прагучала на сесіі, Мікалай Лісоўскі, будучы на пасадзе дырэктара Віцебскага мясакамбіната, за кароткі тэрмін вывеў прадпрыемства з перадавыя. У вобласці ёсць надзея, што ён і ў Оршы паправіць становішча. І ў першую чаргу прыпыніць адток кадраў з гарвыканкама. За апошні месяц тут звольнілася па сваім жаданні некалькі чалавек. У тым ліку першы намеснік старшыні гарвыканкама і начальнік ідэалагічнага аддзела. Кадры спужаліся вялікага аб'ёму работы да дажынак?

СУД

Вадзіцель асуджаны на пяць гадоў пазбаўлення волі

За п'яны наезд на кампанію падлеткаў у вёсцы Княжыцы Магілёўскага раёна, у выніку якога 15-гадовая дзяўчына загінула, а 17-гадовы падлетак застаўся інвалідам.

Калегія Магілёўскага абласнога суда пакінула ў сіле прысуд суда Магілёўскага раёна. Пазбаўленне волі на пяць гадоў — гэта максімальнае пакаранне паводле Крымінальнага кодэкса. Аднак і ён падаўся жыхарам Княжыцаў надта мяккім.

2007 год стаў "чорным" у жыцці вялікай вёскі пад Магілёвам. Узімку пад колы міжгародняй маршрутку трапілі два першакласнікі, якія па пешаходным пераходзе ішлі ў школу праз шашу: хлопчык загінуў адразу, дзяўчынка была ў коме доўгі час, а потым памерла. 36-гадовы жыхар Мінска быў асуджаны на чатыры гады ў калоніі пасялення. Праз паўгода — новая трагедыя. За рулём аўтамабіля на гэты раз быў п'яны 37-гадовы вартаўнік свінакомплексу, які ўцёк з месца здарэння. Прычым напярэдадні раніцай інспектары ДАІ адабралі ў мужыка правы на кіраванне аўтамабілем, таму што злавілі нецвярозага за рулём. Але гэта не перашкодзіла яму зноў выпіць, а потым сесці за руль. І падчас следства, і на судзе вадзіцель сцвярджаў, што нічога не памятае. Тым не менш суд палічыў яго віну даказанай.

Судовы працэс быў цяжкім. Дзеці, нават аправіўшыся ад ран фізічных, пакутуюць ад наступстваў моцнага стрэсу. Яны плакалі, страшна хваляваліся і ўвогуле не хацелі ўзгадваць тую страшную ноч. Зараз у Княжыцах прывялі ў парадак падземны пераход, зрабілі там асвятленне. Наземны пераход праз шашу загарадзілі зусім. Цяпер на яго поручнях вісяць памінальныя вянкі. З ініцыятывы ДАІ Магілёўскага раёна, як і ў іншых небяспечных месцах з дрэннай рэпутацыяй, праваслаўны святар асвяціў аўтадарогу.

Увогуле ў Магілёўскай вобласці ў 2007 годзе з удзелам нецвярозых вадзіцеляў учынена 105 ДТЗ, у якіх 20 чалавек загінулі і 137 атрымалі траўмы.

Сяргей ГУТАРЭВІЧ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

События в мире: европейский взгляд

Неожиданный проект

Во время визита делегации из Германии во главе с министром экономики и технологий Михаэлем Глосом в Центральную Азию возникают неожиданные и смелые проекты.

В ее составе были сотрудники ведомства и многочисленные предприниматели. Основная цель поездки — поиск путей развития сотрудничества в энергетической сфере между Западной Европой и центрально-азиатскими республиками. По окончании переговоров стало известно о сенсационном предложении со стороны Ашхабада в адрес Берлина. Туркменистан предложил Германии добывать природный газ на Каспии на основе соглашения о разделе продукции.

Немецкий эксперт по странам Центральной Азии Михаэль Лаубш говорит, что такого предложения можно было ожидать, если проанализировать последние действия Ашхабада: "В принципе, это следствие стратегии президента Бердымухаммедова, которую он осуществляет уже некоторое время. Еще в начале января, затем в феврале в Брюсселе находились делегации из Ашхабада, в задачи которых входило поставить вопрос газовых поставок во главу угла. С другой стороны, Бердымухаммедов, по моим представлениям, стремится взять на себя новую роль по отношению к Западу, с тем чтобы дать ход торговому соглашению между Туркменией и Европейским Союзом, которое вот уже несколько лет пылится в папках и до сих пор не подписано — прежде всего из-за положения в сфере демократии и прав человека в Туркмении. Так что тема газа — своего рода козырь в игре туркменского президента".

Михаэль Лаубш высказал надежду на то, что Германия разграничит интересы экономики и внешней политики: "С одной стороны, по политическим причинам нельзя запретить какому-нибудь немецкому предприятию работать и инвестировать в регионе, но с другой — должно быть ясно, что внешняя политика Германии должна оставаться верной своим ключевым принципам, и доказать это она может, только открыто затрагивая тему нарушений прав человека. В настоящий момент я опасаюсь больше всего, что в этой, как я ее называю, новой германской стратегии в Центральной Азии по отношению к таким странам, как Туркмения и Узбекистан, во главу угла будут поставлены экономические приоритеты. А то, что в этих странах по-прежнему преследуют оппозиционно настроенных людей, а критически пишущих журналистов вообще убивают, — об этом будет забыто", передает его опасения "Немецкая волна".

Джордж Буш отказался разговаривать с Раулем Кастро

На пресс-конференции Джордж Буш назвал Рауля Кастро "тираном" и заявил, что не намерен вступать с ним в переговоры, передает AFP. По мнению президента США, подобные переговоры — поддержка политических репрессий. "Это разочаровало бы тех, кто верит, что Америка продолжит бороться за свободу политических заключенных", — заявил Буш.

КАЛЕЙДОСКОП

Выиграл в лотерею 275 миллионов долларов

В США рабочий-металлист из штата Джорджия Роберт Харрис выиграл в лотерею Mega Millions джек-пот в 275 миллионов долларов, сообщает The Seattle Times.

Полученные деньги он разделит со своей женой Тоней.

По словам победителя, первым делом он приобретет полноприводный грузовик для себя и автомобиль "Мерседес" для жены, о которых они мечтали всю жизнь. Также на выигранные деньги мужчина собирается построить для своей семьи новый дом в Атланте вместо дома-вагончика, в котором живет сейчас со своей женой. По информации сайта лотереи, в семье Харисов 2 дочери и 6 внуков.

Победа Харриса стала крупнейшим одиночным выигрышем за всю пятнадцатилетнюю историю лотереи Mega Millions.

Самолет приземлился в саду

Небольшой самолет упал в саду Эйлин Уотлинг, пожилой жительницы города Фолькстон в графстве Кент, сообщает Daily Mail. В результате аварии пилот получил легкое ранение.

При падении самолет задел деревья и повис на них, благодаря чему не произошло столкновения с землей и взрыва. Пилот и единственный пассажир самостоятельно спустились на землю. Самолет перевозил отпущенного в отгул из тюрьмы Блантайра заключенного наркоторговца. Неназванный преступник был отпущен на 12 часов для встречи с семьей.

Эйлин Уотлинг оказала первую помощь пилоту, который повредил голову, и остановила кровотечение. Впоследствии оба попавших в аварию мужчины были доставлены в местную больницу.

Необычная свадьба

В Индии сыграли свадьбу двух обезьян в полном соответствии с индуистскими традициями, передает индийское телевидение.

Необычная свадьба прошла в провинциальном городе Бхадрак, в 130 километрах от столице штата Орисса в присутствии сотен свидетелей. Жених и невеста были наряжены в традиционные свадебные одежды. Церемонию провел местный священник.

Роль невесты досталась двухлетней обезьянке Джхумри. Хозяева обнаружили новорожденную обезьянку в деревенском храме. Люди взяли ее на воспитание, дав обет — выдать Джхумри замуж ровно на этом же месте, когда она подрастет.

Хозяйка обезьяны Мамина очень теперь грустит, что спустя два года ей придется расстаться с воспитанницей. "Я чувствую, будто выдаю замуж собственную дочь. Жаль, что Джхумри не останется с нами", — сказала женщина.

"Жениха" для Джхумри нашли в соседнем поселке. Это обезьяна по имени Ману. Его хозяева рассматривают свадьбу как повод выпустить обезьян на свободу. "Медовый месяц" животные проведут на территории храма в деревне, где два года назад обнаружили Джхумри.

Камера слежения в женском туалете

Посещение туалетной комнаты министерства стало шоком для сотрудницы одного из федеральных ведомств ОАЭ в Дубае: она обнаружила в комнате миниатюрную камеру слежения, сообщает газета "Халидж Таймс".

Камера размером с большую монету была установлена, по сведениям газеты, в женской уборной. Она не вызывала подозрений и обнаружена совершенно случайно благодаря любознательности посетительницы. Полицейский наряд уголовного розыска снял с аппарата отпечатки пальцев. Арестовано несколько человек. Началось расследование инцидента, который представители министерства комментировать отказываются.

Битва за Арктику

С Арктикой граничат пять стран: Россия, Канада, США, Норвегия и Дания (которой, как известно, принадлежит остров Гренландия). Еще три полярных государства — Исландия, Швеция и Финляндия — не имеют с Арктикой океанических границ, однако тоже считают себя "членами кооператива".

Даже китайцы серьезно заинтересовались этим регионом: они открыли исследовательскую станцию на Шпицбергене и дважды отправляли в северные моря свой ледокол "Снежный дракон", который обычно работает в Антарктике.

Здесь давно идут споры между Норвегией и Россией, Канадой и США... В последнее время в связи с установкой Россией своего знамени на Северном полюсе развернулись острые дискуссии на тему "Кому и сколько принадлежит в Арктике".

Заметим, что летом 2007 года Россия приступила к сбору научных обоснований для расширения своего континентального шельфа за счет дна Северного Ледовитого океана более чем на миллион квадратных километров. В США, Канаде и Дании реакция на этот шаг была негативной. Вскоре Канада объявила о своих планах построить первую арктическую военную базу, а Дания отправила к полюсу свою экспедицию для сбора доказательств того, что арктический шельф принадлежит ей.

США также отправили в Арктику экспедицию с целью расширить свой континентальный шельф, а с весны 2008 года планируют открыть в регионе первую базу Береговой охраны. Комитет Сената США рекомендовал ратифицировать Конвенцию ООН по морскому праву 1982 года, чтобы США, как и Россия, имели возможность предъявить юридические претензии на ресурсы континентального шельфа за пределами 200 морских миль.

Можно прогнозировать, что главными участниками предстоящей битвы за Арктику станут Россия, Канада и США. Первые две державы — в силу историко-географических факторов, а Соединенные Штаты еще и в связи с агрессивной политикой, предусматривающей глобальный контроль над мировыми энергоресурсами.

США намерены оспорить право России на огромный участок Арктики, примыкающий к российским берегам между Чукоткой и Кольским полуостровом.

"До сих пор мы смотрели, как другие страны активно преследуют свои собственные интересы. Теперь мы приступаем к активным действиям", — заявил главный юридический советник госсекретаря США Джон Беллинджер. Он считает, что США должны подать собственную заявку на право владения береговой зоной в районе побережья Аляски, которая уходит в Северный Ледовитый океан на 600 миль, то есть почти на тысячу километров.

Чем же вызвано такое внимание к этому региону?

Специалисты утверждают, что на дне Северного Ледовитого океана располагается около 25% мировых запасов нефти и газа, а также богатые залежи алмазов, золота, платины, олова, марганца, никеля и свинца. Запасы арктической нефти, по данным ООН, превышают 100 млрд тонн, это в 2,4 раза больше всех ресурсов России. По прогнозам специалистов, уже к 2040 году из-за глобального потепления значительная часть Северного Ледовитого океана будет свободна ото льда, что существенно облегчит добычу природных богатств со дна и удешевит перевозки.

Сергей ПЕТРОВ.

Споры о «синей карте»

Европа стоит перед лицом демографических перемен, которые могут навсегда изменить ее облик.

Это вызвано снижением рождаемости и старением населения. Статистические показатели указывают на то, что к концу нынешнего десятилетия объем рабочей силы в Европе начнет сокращаться. Специалисты советуют: необходимо срочно начать общественное обсуждение вопроса о том, как справиться с надвигающимся демографическим кризисом.

Старшее поколение стареет, а детей рождается все меньше. Последнее связано с финансовыми трудностями, а также с нежеланием работодателей идти навстречу молодым матерям. По оценкам ЕС, к 2050 году 30% взрослого населения Европы будут составлять люди старше 65 лет.

Политики ищут способы решения проблемы стареющего общества. Ведь старики живут за счет работающего населения, численность которого уменьшается на глазах. Последние отчеты ЕС предостерегают, что сокращающаяся рабочая сила не сможет обеспечить поддержание государственных пенсионных фондов на должном уровне. Авторы отчетов призывают власти не поощрять ранний выход на пенсию и обеспечить большую гибкость для задействования людей старшего поколения на рабочих местах.

Йос Бергман, профессор социальных наук при Левенском университете в Бельгии, говорит: "Если бы все работающие смогли бы продолжать работать до тех пор, пока им не исполнится 65 лет, то это существенно облегчило бы проблему".

Другим решением является иммиграция. По оценкам ЕС, для того, чтобы уравновесить демографический спад, в течение ближайших 40 лет в Европу необходимо будет ввезти 56 миллионов иммигрантов трудоспособного возраста. Европейская комиссия предложила учредить так называемую "синюю карту" — разрешение на работу, с тем чтобы завлекать в Европу квалифицированных рабочих.

Коринн Майер — мать двоих детей и автор книги "Без детей: сорок причин, по которым не следует заводить детей". В этой книге, которая вызвала яростные споры во Франции, она бросила вызов так называемой "пропаганде, навязывающей обществу детей".

"Я не считаю, — объясняет свою позицию Корин Майер, — что мы должны платить больше налогов, чтобы дать возможность молодым женщинам рожать больше детей. Если нам не хватает народу, мы должны распахнуть двери и сказать людям из других стран: "Приезжайте и работайте в Европе".

Планы ЕС по привлечению квалифицированной рабочей силы совпали с акциями по борьбе с нелегальной иммиграцией. Депутат Европарламента британец Филипп Бушил Мэттьюс, член парламентской комиссии по занятости, считает, что даже если рождаемость и повысится, потребуются два поколения для того, чтобы восполнить урон, нанесенный демографическим спадом. В ближайшее время в Европейском парламенте должны начаться дискуссии на тему, является ли неизбежным ввоз в Европу новых иммигрантов.

При этом СМИ подчеркивают, что в Европе сильно распространяется ислам. Так, в Германии мусульмане относятся ко второй по численности верующих религии. Насчитывая около 4% прихожан от населения страны, ислам по числу приверженцев уступает лишь христианам — католической и евангелической церквям, которые объединяют примерно по 30%.

Число мусульман в современной Европе достигает, по примерным оценкам, 50 миллионов. И это число может удвоиться в течение двадцати лет. К 2025 году одна треть всех детей Европы будет появляться на свет в мусульманских семьях. Уже сегодня самым популярным мужским именем для новорожденных мальчиков в Брюсселе, Амстердаме, Роттердаме и других крупных европейских городах является Мухаммед. Не станет ли Европа мусульманской?

Василий ПАВЛОВ.

Новый отчет ВОЗ по туберкулезу

Согласно новому отчету Всемирной организации здоровья (ВОЗ), два типа туберкулеза, которые не поддаются лечению существующими лекарствами, распространяются по всему миру гораздо быстрее, чем раньше.

В исследовании говорится, что каждый год 5% из всего числа новых зарегистрированных случаев туберкулеза — не поддаются лечению, то есть не реагируют на уже существующие лекарства. В дополнение к этому распространяется другой вид легочного заболевания, который тоже пока неизлечим.

Более всего больных туберкулезом проживает в странах бывшего Советского Союза: Азербайджане, Молдове, России, Украине и Узбекистане. В отчете ВОЗ говорится также, что в Китае увеличилось число пациентов с не поддающейся лечению формой.

Эксперт ВОЗ Пол Нанн считает, что реальное количество больных в африканских странах, в которых отмечено более всего туберкулезных больных и ВИЧ-инфицированных, не известно.

Всемирная организация здоровья приходит к выводу, что для борьбы с новой формой туберкулеза необходимы более быстрые диагностические инструменты и новые лекарства.

В исследовании приняли участие 90 тысяч пациентов из 81 страны, и оно проводилось в течение 4 лет, начиная с 2002 года. Каждый год, согласно ВОЗ, по всему миру регистрируется 9 миллионов случаев заболевания туберкулезом, из них 1,5 миллиона — не поддающиеся лечению.

Британский флот к вашим услугам

Несколько месяцев назад подрядчики Королевского флота организовали курсы для обслуги, шкиперов и стюардов, которые сопровождают белоснежные яхты миллиардеров в плаваниях к эксклюзивным местам отдыха.

Одним из первых новой услугой воспользовался владелец 85-метровой яхты российский магнат Роман Абрамович.

Это вызывает недовольство многих моряков. Однако Стивен Маккей, флотский коммодор в отставке, автор упомянутой программы обучения, говорит, что безопасности Британии угрожает другая опасность: нехватка денег.

Британские корабли продолжают поставлять грузы для военных и миротворческих миссий, охраняют пути нефтяных и прочих поставок. Однако после того как холодная война закончилась и опасность крупномасштабного морского конфликта снизилась, государство перестало поддерживать флот. Сменявшие друг друга правительства все больше урезали бюджет ВМФ, и ему пришлось искать альтернативные источники дохода.

За последние пять лет количество строящихся ежегодно суперяхт выросло почти в два раза. В прошлом году на воду было спущено 253 судна. Эти суда настолько велики и сложны, что для их обслуживания моряков требуется больше, чем состоит на службе в британских ВМФ, говорит Маккей.

Им не хватает экипажа, умеющего справляться с непогодой и чрезвычайными ситуациями на воде. Потратив несколько месяцев на изучение других судов и осмотр портов, Маккей остался в недоумении: большинство работавших на яхтах были не моряками, а "людьми с улицы".

Вот и стали готовить специалистов по обеспечению безопасности плавания и шумных морских вечеринок, где смешивается все и сразу: капризные богачи, дорогая мебель, огнеопасное спиртное и сигареты. По оценкам Маккея, для мега-яхт только российскому магнату Абрамовичу нужно содержать частный флот примерно из 400 моряков. "Это не для жадных", — признает он. Об этом рассказывает THE WALL STREET JOURNAL.

Ангела Меркель призналась

Канцлер Германии Ангела Меркель призналась, что не всегда была законопослушной гражданкой, рассказав о курьезном эпизоде своей безупречной биографии в интервью "Зюддойче Цайтунг Магацин".

Оказывается, что когда Меркель — выпускница Лейпцигского университета имени Карла Маркса — приехала в 1978 году в Восточный Берлин, где получила место в Центральном институте физической химии Академии наук ГДР, ей было негде жить.

Квартиру иногородней специалистке никто не предоставил, а со средствами у молодой семьи (в 1977 году студентка Ангела Каснер вышла замуж за своего однокурсника Ульриха Меркеля) было неважно. Поэтому, по словам Меркель, она просто самовольно вселилась в один из пустовавших домов.

На ее счастье, в те годы городские власти не очень заботились об учете оставшегося без хозяев жилья.

"Я этим воспользовалась просто в силу острой необходимости", — сказала Меркель. Но хотя она проживала на неучтенной площади фактически нелегально, воспитание и врожденная честность не позволили Меркель извлекать из промаха властей выгоду. По ее словам, она исправно вносила положенную квартплату, а жилищная контора принимала ее, не задавая лишних вопросов. Только после защиты диссертации, получив положенную ей муниципальную квартиру, молодая женщина, наконец, прописалась, как было положено, и стала жить в Берлине на законном основании.

Что принесет Украине членство в ВТО?

Как известно, Украина принята во Всемирную торговую организацию и после ратификации Радой этого соглашения станет 152-м членом ВТО.

Основная задача этой организации состоит в наблюдении за выполнением правил международной торговли. Дэвид Хартридж, в прошлом занимавший ответственный пост в ВТО, говорит:

"В рамках ВТО разработана чрезвычайно эффективная система разрешения торговых споров между правительствами. В области торговли разногласия - не редкость, и эта система дает возможность решать их законным мирным путем, не прибегая к санкциям".

По мнению канадского профессора Дэвида Марплса, вступление в ВТО сыграет стимулирующую роль в развитии украинской экономики, в особенности металлургической промышленности:

"Я думаю, теперь Украина сможет экспортировать сталь в Европу в гораздо большем объеме, чем раньше. Прежде украинский экспорт стали был лимитирован. Но теперь другие страны снизят свои импортные тарифы, и Украине будет легче экспортировать свою продукцию. Таким образом, для украинской экономики открываются новые возможности, причем именно в приоритетных сферах — в области сталелитейной и, возможно, химической промышленности".

Эксперты полагают, что вступление в ВТО сделает продукцию украинских компаний более конкурентоспособной. Тем же, кто не сможет приспособиться к новым условиям, придется уйти из бизнеса. Адриан Сливоцкий, специалист по Украине из консалтинговой фирмы "Оливер Вайман", считает:

"Еще одно преимущество членства в ВТО состоит в существенном увеличении прямых зарубежных инвестиций. Это очень важно — и не только из-за роста капиталовложений в промышленность. Украинские компании смогут заимствовать новые технологии и приобрести опыт в области менеджмента, что позволит им модернизировать производство", — передает "Голос Америки".

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

Галіна Пазьняк

Беларусь у сэрцы

**(Працяг.
Пачатак у №№7—10, 13—14, 17—18, 21—22, 25—26, 29—30.)**

* * *

Аднаго разу ў Гарвыканкам, дзе я тады працавала, да мяне прыйшла строгая маладая кабета з падатковай інспэкцыі, каб праверыць дзейнасьць нашага Камітэта. Я падрабязна расказала ёй пра нашыя справы, пацьвярджаючы свае словы шматлікімі дакумэнтамі і фатаграфіямі. Субяседніца слухала мяне, не перапыняючы, а потым сказала: "Я думаю, што ваш Камітэт трэба не правяраць, а ўзнагароджваць".

Было вельмі прыемна пачуць такія словы, але жыцьцё паказала, што гэтая адзнака зусім не супадала з пазыцыяй правячага рэжыму на дабрачынную грамадзкую дзейнасьць, які ацэньваў такую людзкую працу зусім інакш.

Здаецца, у 1995 годзе я прыехала "растаможваць" чарговы канвой зь лекамі ў Мытны камітэт на вул. Славінскага (канвой ішоў праз нашу арганізацыю ў адзін зь менскіх дзіцячых шпіталяў). Працэдура была знаёмая, я разьлічвала прайсьці яе хутка, каб пасьпець адвезьці лекі туды, дзе іх ужо чакалі. Раптам мытнікі мне кажуць, што па новаму распараджэньню за "растаможку" трэба плаціць.

— Гэта дабрачынныя лекі, і ідуць яны мэтава, мы іх ня будзем нават разгортваць. Усё, як ёсьць, перададзім у шпіталь для беларускіх дзяцей, гэта падарунак з Аўстрыі. Якая можа быць "аплата"?

— Зьвяжыцеся з тымі, хто прыслаў канвой, няхай аплачваюць, у іх грошай шмат, — пачула я ў адказ.

— Людзі з-за мяжы бясплатна для нашых дзяцей прысылалі дарагія лекі, і яны павінны, павашаму, за сваю дабрачыннасьць яшчэ плаціць у бюджэт? У нас што, дабрачыннасьць караецца? — не магла ўцяміць я гэтую лёгіку.

— Калі ў іх ёсьць грошы на такія падарункі, знойдуцца і на растаможку, — суха падсумаваў чыноўнік. Такі цынізм уражваў.

Перамовы нічога не далі. Нам паказалі новыя інструкцыі Лукашэнкавага рэжыму, якія мытнікі не маглі парушаць.

Што ж, я аддала сваю зарплату Мытнаму камітэту, але атрымоўваць дапамогу з-за мяжы болей мы не маглі. Так рэжым скасаваў вялікую бескарысную медычную дапамогу, якая ішла ад нашых сяброў з-за мяжы, так жыцьцё пацьвердзіла фронтаўскую канцэпцыю Чарнобыльскага камітэта: нашая бяда не вычэрпваецца фізічным ратаваньнем дзяцей. Духоўны Чарнобыль страшней, бо зьнішчае ўсю нацыю. І каб ратаваць дзяцей Чарнобыля, беларускіх дзяцей, трэба мець нацыянальную дзяржаву, бо нашае агульнае выратаваньне немагчымае без нацыянальнага ўраду, нацыянальнай палітыкі і нацыянальнага прэзыдэнта. Прамаскоўскі рэжым адкрыта хоча нас зьнішчыць, не дапусьціць выратаваньня. Каб выжыць — трэба змагацца за сваё, за беларускае, за народнае, за нацыянальнае.

НАШ СТАРШЫНЯ

Камітэт Дзеці Чарнобыля БНФ забіраў шмат часу, ды мы ведалі, што нашая праца патрэбна беларускім дзецям, і моцна стараліся. Але што б я ні рабіла як старшыня Камітэта (гэтаксама, як і старшыня Койданаўскай Рады), я заўсёды раілася з Зянонам Пазьняком. Я адчувала ў ім ня толькі падтрымку, але і маральную апору, сяброўскае плячо. Тысячы разоў я пераконвалася, што гэты высакародны чысты чалавек заўсёды кажа праўду, усё разумее і, дзякуючы свайму сьветламу розуму, не памыляецца. Я верыла яму абсалютна, прымала ўсё, што ён казаў, на веру і ніколі не пашкадавала аб гэтым. Зянон Пазьняк умеў кіраваць. Зь ім хацелася раіцца, ведаць ягоную думку.

Калі Пазьняк стаў Старшынёй Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце, бывала, што паседжаньне ў Апазыцыі зацягвалася і ён ненадоўга пазьніўся на Управу БНФ. І пакуль ён не прыходзіў, Управа ішла неяк вяла, як быццам бы абмяркоўваліся пытаньні ня вельмі важныя. Як толькі ў залю Управы імкліва ўваходзіў Зянон Пазьняк — усё мянялася: і рытм паседжаньня, і нашая актыўнасьць, і праблемы абмеркаваньня станавіліся нейкімі "цікавейшымі", і Управа пачынала працаваць, як трэба. Моц і прыцягальнасьць асобы Зянона Пазьняка адчувалі ўсе. Як кіраўнік ён — чалавек унікальны. Ён умеў ня толькі "бачыць наперад", прапанаваць аптымальную стратэгію, але ўмеў (калі таго вымагала сітуацыя) рашуча сказаць "НЕ". І разам з тым — быў вельмі чулым да сваіх калегаў.

Фронт мусіў кожны месяц аплачваць рахункі за сядзібу. Грошай ня толькі не хапала, іх проста не было. Тады я прапанавала Пазьняку "перакрыць" у сядзібе гарачую ваду, якая "цягнула" шмат грошай. Пазьняк не раздумваючы катэгарычна адмовіўся: "Тут працуюць В. Івашкевіч, Д. Мікульская, прыходзяць людзі. Яны могуць застудзіць рукі. Будзем шукаць іншы шлях, як знайсьці грошы, а не эканоміць на здароўі людзей".

Паколькі ў мяне ў Фронце было шмат даручэньняў, я даволі часта бывала ў Вярхоўным Савеце (у Апазыцыі), ведала асабіста яе сябраў. Гэта былі асобы, разумныя і ахвярныя людзі. Каб кіраваць такімі людзьмі, трэба было мець талент. Да гонару кіраўніка, Апазыцыя БНФ у Вярхоўным Савеце ня толькі не распалася да канца існаваньня (чаго не пазьбегла ні адна "фракцыя"), але і скончыла сваю кадэнцыю надзвычай годна.

Уся дзейнасьць Апазыцыі БНФ — унікальная. Аднавіць малымі сіламі незалежную дзяржаву Беларусь тады, калі кіруючыя ўлады і ў Маскве, і ў Менску плянавалі зьнішчыць яе канчаткова, — гэта сапраўды подзьвіг. Але і працы ў такім неверагодна цяжкім змаганьні ў кожнага адраджэнца было незвычайна шмат. Яшчэ больш яе было ў кіраўніка Апазыцыі: увесь час трэба было быць наперадзе, хутка ацаніць сітуацыю, прадбачыць зараней, валодаць усёй інфармацыяй, каб кіраваць і Апазыцыяй, і Фронтам, бо толькі агульныя, сінхронныя дзеяньні дэпутацкай Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце і ўсяго Фронту маглі даць плён.

Як дэпутату — трэба было рыхтаваць ня толькі законапраекты, але і кожны дзень рыхтавацца да выступаў на сэсіі, прадумваючы кожнае слова. Як кіраўніку Фронта — трэба было памятаць пра ўсе падзеі, задачы, мерапрыемствы, паседжаньні і іх падрыхтоўку ў Фронце.

А яшчэ — рэгулярныя выступы ў друку. Трансьляцыя сэсіі Вярхоўнага Савета ішла ноччу, і далёка ня кожны меў магчымасьць сачыць за яе ходам. А ў пракамуністычным друку назаўтра можна было прачытаць што заўгодна — самую бессаромную хлусьню. І ўвесь час неабходна было праз шматлікія інтэрв'ю даваць камэнтары, выступаць з артыкуламі. Колькі ж іх напісана! Калі прасачыць за выступамі З. Пазьняка ў друку, можна скласьці падрабязную, амаль штодзённую гісторыю беларускага адраджэнцкага змаганьня за незалежную Беларусь.

А яшчэ — рэгулярная дэпутацкая праца на выбарчай акрузе, прыём выбаршчыкаў. А яшчэ — сустрэчы з выбаршчыкамі па ўсёй Беларусі. І так усе будзённыя і "выхадныя" дні без перадыху...

У пачатку 90-х Народны Фронт утварыў Ценевы Кабінет, у які па запрашэньні Зянона Пазьняка пайшлі працаваць самыя моцныя, самыя знакамітыя беларусы: Народныя пісьменьнікі Беларусі Васіль Быкаў і Рыгор Барадулін, акадэмікі Радзім Гарэцкі і Іван Нікітчанка, доктар эканамічных навук Уладзімір Тарасаў, Віталь Масквіч і іншыя буйныя вучоныя, палітыкі, бліскучыя вытворцы, эканамісты, гісторыкі, спэцыялісты ядзернай энэргетыкі — магутныя асобы. Сабраць такі "калектыў" на грамадзкіх пачатках, ды каб ён яшчэ плённа працаваў на Беларускую ідэю ў сытуацыі антыбеларускага антыдэмакратычнага рэжыму, магла толькі такая асоба, якой давяралі, якая б адпавядала ўсім гэтым розным людзям і прыцягвала б вышынёй і сьветам сваёй пазыцыі.

Нейкі час Ценевы Кабінет існаваў і пасьля таго, як Зянон Пазьняк апынуўся ў эміграцыі, бо Пазьняк як кіраўнік Кабінета вельмі клапаціўся, каб ён працаваў надалей. Да нас у Варшаву прыязджаў Іван Саверчанка, які ўдаваўся за адданага барацьбіта. Зянон прасіў яго ўзначаліць працу Кабінета, падрабязна расказваў, як і што трэба зрабіць. Саверчанка актыўна абяцаў (гэтаму я была сьведка). Але ня выканаў свае абяцаньні, зрабіў, фактычна, усё з дакладнасьцю наадварот.

ЛАРЫСА

Зь вялікім цяплом і ўдзячнасьцю ўспамінаю дарагую спадарыню Ларысу Урбан (Верас). Этнічная беларуска, яна жыла ў Мюнхене, працавала на Радыё Свабода і ўсяляк спрыяла Беларусі. Пазнаёмілася я зь ёй выпадкова. Летам 1991 года яна прыляцела ў Менск у якасьці перакладчыцы бізнэсмэна зь Мюнхена Вернэра Лянгенбана па запрашэньні Мінгарвыканкама. Спадар Лянгенбан цікавіўся Беларусьсю і хацеў дапамагчы нашым чарнобыльскім дзецям.

Гэта быў час летніх адпачынкаў, і шмат хто з кіруючых гарадзкіх чыноўнікаў на працы адсутнічаў. Старшыня Мінгарвыканкама і Мінгарсавета А.М.Герасіменка таксама некуды ад'язджаў з візітам, і ўзьнікла праблема, каму ж сустракаць госьця і заапекавацца ім на некалькі дзён.

Мы сустрэліся з Аляксандрам Міхайлавічам у Гарсавеце, і ён прапанаваў мне гэтую справу, сказаўшы, што мне будуць дадзеныя поўныя правы для бесперашкоднай арганізацыі візіту замежнага госьця: дзьве машыны (мікрааўтобус і гарвыканкамаўская "Волга"), вызначаныя дзіцячыя шпіталі, якія мы павінны наведаць, з гатэлем і харчаваньнем таксама праблемаў ня будзе. Але я была ўсё ж дэпутатам ад БНФ, таму ў "дапамогу" мне ён прапанаваў дэпутата пракамуністычных поглядаў. Імгненна зарыентаваўшыся ў сітуацыі, я пагадзілася.

Вернер Лянгенбан прыляцеў з дэлегацыяй журналістаў 12—13 чалавек на тры дні. Я старалася ўсё прадугледзець, каб падчас візіту не было ніякіх нечаканасьцяў. Пакуль дэлегацыя аглядала шпіталь, я тэлефанавала ў наступны, каб нас сустрэлі, ці ў рэстаран, каб мы не чакалі абеду. Іншая дэпутат-памочніца ўбачыла, што гасьцямі трэба займацца ўвесь час, у яе былі свае клопаты, і я з задавальненьнем яе "адпусьціла".

Усё ішло пасьпяхова, тым больш, што я адразу адчула спрыяньне Ларысы. Мне было важна прыцягнуць увагу Вернера Лянгенбана да Народнага Фронту, да нашых нацыянальных праблемаў. Ларыса ўсё разумела, дапамагала і перакладала з сімпатыяй да таго, пра што я гаварыла. У апошні дзень мы паехалі ў Раўбічы. Тут я ціха спытала ў Ларысы, ці застаўся наш госьць задаволены. Яна сказала: "Так, але добра было б паказаць яму яшчэ што-небудзь, нешта нечаканае". Тады я імгненна прымаю рашэньне і кажу шафёру: "Едзем у маю родную вёску Стайкі Лагойскага раёна (у трох кілёмэтрах ад Янушкавіч).

Мы паехалі. Як толькі скончыўся асфальт, шафёр захваляваўся. Я сказала, што ўсю адказнасьць бяру на сябе. А калі мы паехалі па дрэннай вясковай вуліцы, паўз "расхрыстанага" клюбу, дзе ў разьбітае вакно ўскочыў певень, шафёр мне і кажа: "Яшчэ год таму за такі незапланаваны візіт у "непаказальную" вёску мяне б звольнілі з працы, а вас, таварыш дэпутат, пасадзілі б, і надоўга. Вам ня страшна?"

"Мне ня страшна, бо я хачу, каб пра маю вёску даведаліся і пабудавалі б дарогу для людзей. Усе гэтыя "карцінкі" — дробязі, зараз убачыце, якія тут жывуць людзі!"

Калі мы пад'ехалі да дому майго дзядзькі Антося, на вуліцы стаялі цётка Анюта і сёстры, Таня і Ніна. Мы ня бачыліся можа з год. Я выбегла з машыны, трыма словамі патлумачыла, што трэба, і ўсё пайшло, як па маслу. Цётка Анюта павяла гасьцей паказаць агарод, сёстры накрывалі стол, бегалі пазычаць кілішкі, відэльцы, але праз паўгадзіны стол "ламіўся". Госьці толькі раскрывалі раты ад зьдзіўленьня. Было відаць, што яны, бадай, ўпершыню ўбачылі такую савецкую беларускую вёску і такіх добрых і неверагодна гасьцінных людзей. Яны з задавальненьнем пілі збажовую самагонку (называлі яго "шнапс гут!"), елі свойскую кілбасу і вяндліны, агуркі з градкі, грыбы, скваркі, сала. Чаго толькі ні было на тым нашым стале!

Мы ехалі назад, і Ларыса казала мне, што гэта проста шок, што такой дзівоснай гасьціннасьці яны нават не маглі ўявіць.

Пасьля гэтага немец Вернер Лянгенбан прыязджаў у Менск з Ларысай шмат разоў, але ўжо выключна як госьць Камітэта "Дзеці Чарнобыля БНФ". Ларыса ўвесь час перакладала, скіроўваючы ўвагу спадара Лянгенбана на тое, што менавіта Фронт — гэта адзіная арганізацыя, якой можна давяраць і праз яе дапамагаць беларускім дзіцячым шпіталям. Кожны свой прыезд ён абавязкова сустракаўся з Зянонам Пазьняком, каб паразмаўляць пра беларускую сітуацыю, бываў у нашай фронтаўскай сядзібе. Убачыўшы, што ў Фронце няма кампутараў, ён дапамог нам набыць іх. Ён лічыў, што пэрспэктывы Народнага Фронту і асабіста Пазьняка вялікія, і ўсяляк спрыяў нашай арганізацыі і яе лідэру.

Вернер Лянгенбан шмат дапамагаў і дарагім абсталяваньнем, і медыкаментамі, і кожны ягоны візыт я старалася добра прадумаць і ўсё прадугледзець. Усё, што ён прывозіў, ён перадаваў у шпіталі сам, але суправаджаў яго Народны Фронт, і гэта вельмі дапамагала і падвышала аўтарытэт Фронту, бо інфармацыя ішла ў друк, на радыё і Беларускае тэлебачаньне. Дзякуючы падтрымцы дарагой Ларысы, усё складвалася вельмі спрыяльна для Фронту.

Жывучы ў Нямеччыне, Ларыса старалася ствараць усялякую пратэкцыю для Беларусі, каб нашыя беларускія праблемы былі чуваць на Захадзе, каб дапамагчы ў нашых вялікіх чарнобыльскіх праблемах. Яна паспрыяла і таму, каб Вернер Лянгенбан падараваў "Камітэту Дзеці Чарнобыля БНФ" мікрааўтобус "Фольксваген".

Як карэспандэнт Радыё Свабода Ларыса была сапраўдным прадстаўніком беларускіх інтарэсаў. Вялікае змаганьне Апазыцыі ў Вярхоўным Савеце яна імгненна адлюстроўвала ў сваіх рэпартажах, даючы ў эфір інтэрв'ю дэпутатаў Апазыцыі БНФ, а найчасьцей старалася, каб камэнтар даў менавіта Зянон Пазьняк. Калі яна не магла датэлефанавацца да яго, то званіла мне, і я бегла з Гарсавета ў Апазыцыю адшукаць Старшыню Апазыцыі БНФ. Разумная, апэратыўная ў журналісцкіх дзеяньнях, яна магла б стаць прыкладам для шмат якіх сучасных карэспандэнтаў "Свабоды".

ПАЛІЎНЫ КРЫЗІС

Адраджэнскі незалежніцкі рух 90-х ускалыхнуў усю нашу краіну. Гэтага надзвычай баялася Масква і яе маскоўскія прыслужнікі на Беларусі (у асноўным рэшткі камуністаў, расейская агентура і намэнклятурнае начальства), таму інтэнсіўна працавалі супраць Адраджэньня і антынезалежніцкія сілы. На нас, фронтаўцаў 90-х, абваліўся цэлы акіян хлусьні і паклёпу. Газэты, радыё, тэлебачаньне, безадрасныя ўлёткі — усе ў адзін голас мэтадычна лгалі пра Фронт і яе дзеячаў. У крамах, у чэргах, у пад'ездах кожнага дома працавала шматтысячная агентура паклёпшчыкаў, якія "сами видели" — "сами слышали" і распаўсюджвалі ўсялякія небыліцы пра Фронт.

Як было расплюшчыць вочы ўсяму грамадзтву, калі няма ніякіх сродкаў масавай інфармацыі, а дзяржаўныя — недаступныя?

Сустрэчы "дэпутатаў з выбаршчыкамі" на мітынгах і ў гарадзкіх залях, у сельскіх клюбах і кінатэатрах аказаліся для нас на тыя часы самым эфэктыўным сродкам інфармацыі насельніцтва і стварэньня шырокай сеткі фронтаўскіх суполак. Кожны тыдзень ад сядзібы Фронту ад'язджаллі дзьве каманды на суботу-нядзелю на чале з дэпутатамі Апазыцыі БНФ Вярхоўнага Савета для сустрэч з выбаршчыкамі па ўсёй Беларусі, каб расказваць пра мэты-задачы Фронту і ствараць фронтаўскія суполкі "на месцах". Ня думаючы ні пра які "адпачынак" пасьля тыднёвай працы, кожны выхадны фронтаўцы па чарзе кідалі свае сем'і і адпраўляліся на два дні ў нашыя прапагандысцкія "камандзіроўкі".

Узьнікла вострая патрэба бесперабойнай працы двух нашых мікра-аўтобусаў. У краіне на той час стаўся вялікі паліўны крызіс, і здабыць паліва станавілася ўсё цяжэй. Нашыя "шафёры" Юзік Такушэвіч і Уладзімір Ляпарскі проста вылузгіваліся са скуры, каб раздабыць патрэбнае паліва. Але з кожным разам зрабіць гэта станавілася ўсё больш праблематычна.

Як дэпутат Гарсавета я спрабавала таксама дапамагчы ў вырашэньні праблемы. Але кожны раз гэта займала шмат часу, сіл, і было нерацыянальна, бо праз некалькі дзён трэба было зноў ісьці па тым самым "крузе". Старшыня Фронту выказаў думку, што добра б было зрабіць хоць нейкі запас паліва, каб не займацца адным і тым жа кожны тыдзень. Я вырашыла паспрабаваць зрабіць гэта. Мы набылі 10 вялізных (па 200 літраў) бочак для паліва, паліўныя каністры. Заставалася — іх запоўніць.

Высьветліўшы, што ў Дзяржынску (Койданаве) ёсьць нафтабаза, мы з Юзікам Такушэвічам паехалі "ў разьведку". Сустрэўшыся з дырэктарам, я спрабавала падысьці да нашай праблемы з усіх бакоў, казала пра нашую дзейнасьць на карысьць Беларусі, пра патрэбы — словам, старалася выкарыстаць усе магчымыя аргументы. Дырэктар, здавалася, мяне зразумеў і паабяцаў "пайсьці насустрач", маўляў, праз пару тыдняў база атрымае паліва, і тады ён падпіша нашую "заяўку".

Праз пэўны час мы прыехалі зноў, але дырэктар аказаўся "моцна заняты". Прыйшлося прачакаць у прыёмнай з гадзіну-дзьве, каб да яго "прабіцца". "Пакуль няма, можа, будзе заўтра", — разьвёў ён рукамі.

Так мы праезьдзілі зь Юзікам цэлы месяц (амаль кожны дзень), пакуль мне ні расплюшчыла вочы адна жанчына ў прыёмнай, якая паведаміла па сакрэту, што паліва ёсьць, прывезьлі, але яго ў дырэктара трэба "выбіваць". "Інакш будзеце езьдзіць бясконца. Хіба вы ня бачыце — у прыёмнай кожны дзень вялізныя чэргі? Усе просяць, і толькі ён, дырэктар, вырашае, каму падпісаць, каму не. "Сваім" ён падпісвае", — сказала па-сяброўску мне фронтаўская прыхільніца, маючы на ўвазе заяўкі на паліва з подпісам дырэктара, без чаго паліва не атрымаць. Я зразумела, што дырэктар проста водзіць мяне "за нос" сваімі абяцанкамі пра "заўтра", і вырашыла дзейнічаць рашуча.

Размова з дырэктарам прыняла востры характар. Урэшце рэшт на мае "жалезныя" аргументы з выбарачнымі "подпісамі" заявак (а я ўжо ведала, каму ён тыя заяўкі падпісаў) ён выпаліў: "Добра, я падпісваю вашу заяўку, але ўмова: забірайце свае дзьве тоны сёньня, бо заўтра яна будзе несапраўднай".

— Згодна, падпісвайце, я сёньня ж і забяру, — адказала я гэтак жа рашуча.

Выйшаўшы з кабінета з патрэбнай паперай, я паказала яе Юзіку, які чакаў мяне ў машыне. І што далей? Як забраць і вывезьці тыя дзьве тоны сёньня да канца рабочага дня і куды?

Па нявопытнасьці я наіўна думала, што мы будзем "выбіраць" свае літры ў нашыя бочкі і патроху звозіць іх у Менск у нашым "фольку" (праўда, ня надта ўяўляла, куды).

Аказалася, што мае пляны зусім нерэальныя, бо выдаць паліва нам пагадзіліся толькі "цалкам" і ў спэцыяльна прыстасаваны бензавоз (з малой цыстэрнай). Перавозіць паліва таксама можна было толькі бензавозам, і ўжо "на месцы" пераліваць гэта ўсё ў свае ёмкасьці. А як пераліваць — гэта ўжо нашыя праблемы.

Зразумела, што ў такой сітуацыі без дапамогі сяброў не абысьціся. Трэба было тэрмінова знайсьці, адкуль у гэтым вясковым Дзяржынску патэлефанаваць у Менск, да Валянціна Асташынскага. (Прагрэс "бяжыць" імкліва. Гэта зараз зьвязацца вельмі проста — узяў і патэлефанаваў па мабільным тэлефоне. Тады ж гэтага цуду не было і ва ўяўленьні.) Нарэшце, мы датэлефанаваліся да Валянціна.

Дзівосны быў час, і дзівосныя людзі. Ніхто нікому не даваў ніякіх "заданьняў", не "прасіў-упрошваў". Мы толькі паведамілі спадару Валянціну, што паліва ёсьць і што трэба знайсьці, дзе і як пераліць яго з бензавозу ў бочкі, пакуль мы зь Юзікам яго прывязём у Менск (і дзе схаваць хаця б на ноч). Валянцін не "застагнаў" (маўляў, дзе я ўсё гэта знайду, бо гэта ж "узрыўны" матэрыял, і месца знайсьці — ня так проста), а абрадаваўся, што паліва ўдалося здабыць — і кожны пачаў хутка вырашаць "сваю" задачу. Мы зь Юзікам пачалі шукаць па Дзяржынску бензавоз. Ну і што ж вы думаеце — знайшлі. Харошы, свой беларус з бензавоза пагадзіўся перавезьці нам паліва амаль бясплатна, і калі мы "залілі" той бензавоз і скіраваліся на Менск, я села ў кабіну разам з тым прыхільным незнаёмым чалавекам, а Юзік ехаў за намі на машыне.

У кабіне сьмярдзела бензінам, было няўтульна, але як мне было радасна! Усю дарогу мы размаўлялі з тым нашым беларусам пра Фронт — і даехалі вельмі хутка.

"Разгружалі" бензавоз, калі ўжо амаль сьцямнела. Валянцін (такі малайчына!) да нашага прыезду знайшоў нейкіх сваіх знаёмых, прыхільнікаў Фронту, і астатнюю частку працы (пераліваньне ў бочкі, "складзіраваньне") цалкам узяў на сябе. Так скончыўся яшчэ адзін шчасьлівы дзень.

А між іншым, усе гэтыя нашыя сябры (Асташынскі, Ляпарскі, Такушэвіч) не "кіроўцы", не "шафёры" і не забесьпячэнцы, а кандыдаты навук, супрацоўнікі Акадэміі Навук (Асташынскі — доктар). На Захадзе — гэта белыя каўнерыкі, якія ня ведаюць, як зварыць яйка. Гледзячы адсюль здалёку, зь іншага сьвету, жыцьцёвы дэмакратызм нашага народа, універсальнасьць і кемлівасьць нашых людзей-беларусаў — уражваюць. Як я люблю гэтых людзей. Я бачыла, як вялікая сьветлая ідэя агульнага дабра і вера ў яе рабіла зь іх цудатворцаў.

Неяк мы сталі заўважаць, што Валянцін Асташынскі стаў дрэнна выглядаць і пастаянна кашляць. Чалавек вельмі адказны, ён быў шмат загружаны навуковай працай у Інстытуце фізікі Акадэміі Навук Беларусі, а пасьля працы прыходзіў ў сядзібу Фронту, бо тут таксама было шмат справаў, і затрымліваўся дапазна. У выніку — ператаміўся, потым, відаць, прастыў і арганізм даў збой. Але, як лічыў сам Валянцін, можна было пацярпець, і ён цярпеў. На тыя часы ён адзін з нямногіх добра ведаў кампутар, і шмат якія заданьні ў Фронце мог выканаць толькі ён. Лячыцца ж — не хапала часу, і мы бачылі, што такі яго аслаблены фізічны стан небясьпечна зацягваецца.

Пазьняк сказаў яму неадкладна зьвярнуцца да лекара і лячыцца. Асташынскі паабяцаў, але ніяк не мог сабрацца. Тады Пазьняк нагадаў яму яшчэ разы са два. Валянцін абяцаў, але зноў не мог сабрацца. "Усё з табой зразумела, — кажа тады Пазьняк, — заўтра паедзеш да лекара". "Паеду, абавязкова паеду, Зянон Станіслававіч", — з гатоўнасьцю паддакнуў Валянцін, не адрываючыся ад кампутара.

Вечарам мне пазваніў Зянон Пазьнак і сказаў, каб я папярэдзіла Юзіка Такушэвіча і забясьпечыла "Фольксваген" назаўтра на 6.45 — паедзем да Асташынскага (я была адказная за машыны). А 7-й раніцы мы ўтрох пад'ехалі да яго дома. Пазьняк пайшоў у хату і з сур'ёзным выглядам кажа: "Імем Народнага Фронту — зьбірайся!" "Куды?" — пытае Валянцін. "Да лекара", — быў адказ. Чалавек сьціплы і інтэлігентны, Валянцін разгубіўся і пачаў прасіць не турбавацца. Але тут ужо размова была кароткай. Пазьняк проста валявым рашэньнем завёз Валянціна ў паліклініку Акадэміі Навук і прымусіў абсьледавацца (і аказалася, што вельмі своечасова).

Вось так пачынаўся наш адраджэнскі рух. Шмат хто (у тым ліку і Валянцін Асташынскі) не шкадаваў сілаў і здароўя, каб наблізіць вольную будучыню Беларусі.

РЭГІСТРАЦЫЯ ФРОНТУ І СЯБРОЎСКІЯ БІЛЕТЫ

За рэгістрацыю Фронту ўзяўся адзін з намесьнікаў старшыні БНФ Юры Хадыка. Час ішоў, але справа не краналася зь месца. Гэтае пытаньне ўзьнімалася на кожным паседжаньні Управы Фронту, але ўсё роўна зь месца ня рушылася нічога. А потым спадар Хадыка зрабіў заяву, што, маўляў, у сучасных умовах зарэгістраваць Фронт немагчыма.

Пазьняк пачаў падбіраць іншых людзей, якія б выканалі задачу. Аднойчы да мяне зьвярнулася дэпутат Вярхоўнага Савета Галіна Сямдзянава з прапановай разам узяцца за гэтую справу. Я пагадзілася.

Справа была няпростая. Сфармавалася група, у якую ўвайшлі яшчэ Вера Чуйко і Уладзімір Анцулевіч.

Найперш мы зрабілі візіт у Мінюст, каб разабрацца ў прычынах адмовы ў рэгістрацыі Фронту. І тут высьветлілася, што супрацоўнікі Мінюста, аказваецца, "вельмі хацелі б нас зарэгістраваць". Але ж, паглядзіце, маўляў, самі. Ці ж можна такія дакументы разглядаць і вынесьці станоўчае рашэньне. Па-першае, яны былі зроблены надзвычай неахайна, падругое, не былі выпраўленыя заўвагі Мінюста. Да таго ж (як паведаміў нам адзін супрацоўнік Мінюста) спадар Ю. Хадыка падчас перамоваў паводзіў сябе надзвычай груба, нават замахваўся крэслам на супрацоўнікаў.

Мы пераглянуліся: верыць яму мы не зьбіраліся. Але прагледзеўшы дакументы, якія спадар Хадыка прадставіў у Мінюст, пераканаліся, што сапраўды зарэгістраваць арганізацыю па гэтых дакументах было немагчыма. Гэта быў набор нейкіх чарнавых папераў, надзвычай неахайна сабраных, часткова напісаных ад рукі з перапраўленымі памылкамі, закрэсьленьнямі і г.д. Разабрацца ў гэтых чарнавіках было немагчыма. Выглядала гэта ўсё вельмі дзіўна.

Не абмяркоўваючы доўга гэтае пытаньне, мы распачалі працу. Хутка ўсе дакументы, патрэбныя для рэгістрацыі, былі дапрацаваныя, упарадкаваныя і аддрукаваныя.

Тады Мінюст выставіў патрабаваньне прадставіць Праграму Фронту. Закон гэтага не прадугледжваў. Было зразумела, што прадстаўляць Праграму бессэнсоўна, гэта пацягне бясконцыя "папраўкі" Мінюста, які прадстаўляў інтарэсы ўладных камуністаў. Справа з тупіку ня выйдзе. Мы запярэчылі: Праграма апублікаваная ў друку, і па закону — гэтага дастаткова.

Ведаючы, што апублікаваць Праграму было на той час немагчыма, чыноўнік з радасьцю ўчапіўся за гэты аргумент: "Вельмі добра. Прыняслі мне хоць адзін экзэмпляр газэты, дзе была надрукавана вашая Праграма. Гэтага тады сапраўды будзе дастаткова".

— Добра, — пагадзіліся мы, — заўтра на раніцы вы атрымаеце газэту, — і, абмяняўшыся нацягнутымі ўсьмешкамі, выйшлі з кабінета.

Мы былі ў жаху: дзе ж узяць гэты "хоць адзін экзэмпляр" газэты з Праграмай Фронту, калі яго не існуе ў прыродзе?

Але нічога ня зробіш: зарэгістраваць Фронт трэба, нягледзячы ні на якія перашкоды. Кропка. Трэба дзейнічаць. Але як?

Заставалася адзінае спадзяваньне на зарэгістраваную газэту "Навіны БНФ", заснавальнікам якой быў Зянон Пазьняк. Яна друкавалася за межамі Менска. Гэта значыць, трэба было тэрмінова зьбірацца і за ноч зрабіць гэты "хоць адзіны экзэмпляр".

Мая задача заключалася ў тым, каб назаўтра, не сьпяшаючыся, спакойна прыйсьці ў Мінюст і раўнадушна пакласьці газэту на стол чыноўніка.

Астатнія павінны былі займацца самой газэтай, ня спаць ноч, але прывезьці яе на раніцы ў Менск.

Менавіта так і здарылася. (Як удалося за ноч набраць, зрабіць, звярстаць, аддрукаваць і прывезьці ў Менск газэту — друкарская тэхніка ж тады была вядома якая — гэта асобнае фантастычнае апавяданьне, але ўдалося!)

На раніцы я аднесла ў Мінюст газэту, паказваючы відам: "Ну, бачыце, мы выконваем свае словы. Цяпер выконвайце свае і вы". У Мінюста не засталося выйсьця.

Праз нейкі час мы атрымалі Пасьведчаньне аб рэгістрацыі Фронту.

***

Пасьля 2-га Зьезду БНФ (калі было ўведзена сяброўства і сяброўскія білеты Фронту) паўстала канкрэтнае пытаньне рабленьня сяброўскіх білетаў, эскіз якіх быў выдатна зроблены нашымі мастакамі. Але ў тыя часы адлегласьць паміж прыняцьцем рашэньня і яго ўвасабленьнем была вельмі вялікая, бо ўлады перашкаджалі Фронту ўсюды і ва ўсім, ствараючы ўражаньне непераадольнасьці вырашэньня некаторых практычных фронтаўскіх пытаньняў. Так сталася і зь білетамі. Сябры Фронту займаліся гэтым пытаньнем, але яно знаходзілася ў чынавенскім тупіку і зь месца ня рухалася.

Аднойчы на Управе Зянон Пазьняк зьвярнуўся да мяне як да фронтаўскага дэпутата з просьбай заняцца пытаньнем пасьведчаньняў БНФ. Ён пазнаёміў мяне з мастакамі і з тымі, хто спрабаваў вырабіць білеты ў Дзяржаўнай друкарні, дзе праца і замарозілася, і я занялася гэтай справай.

Наведаўшы Дзяржаўную друкарню (на вул. Якуба Коласа), я пачула ад начальства пра перапоўнены "плян" іхняй друкарні і пра тое, што нашу замову пакуль што выканаць няма магчымасьці.

— Што ж, — адказала я, — а ці можна мне як дэпутату хаця б пазнаёміцца з вашай вытворчасьцю, проста для "агульнага разьвіцьця".

Пачуўшы, што я не настойваю на сваім пытаньні, начальнік (прозьвішча яго я ня памятаю) з задавальненьнем пагадзіўся паказаць мне іхныя цэхі, даручыў гэта нейкаму памочніку, той у сваю чаргу — наступнаму. Так я аказалася ў асяроддзі простых беларусаў, якія мне ўсё паказвалі і расказвалі з задавальненьнем, бо ўпершыню на сваім прадпрыемстве бачылі жанчыну-фронтаўку "жыўём" (і чаго ж яны толькі ня чулі пра "экстрэмістаў-фронтаўцаў" ад савецкай прапаганды, а тут глядзяць — звычайная жанчына — без "гранатаў" і "аўтамата").

Пакуль я там хадзіла і "знаёмілася", з боку рабочых я адчула добрыя адносіны да Фронту (а менавіта так мяне ўспрымалі, а не як нейкую там "экскурсантку"). Зь імі я і высьвятляла магчымасьці друкарні выканаць наш заказ. Аказалася, што ён для маштабаў друкарні такі малы, што яго можна выканаць за дзень без аніякіх "збояў" вытворчасьці. Трэба толькі "хаценьне" начальства. Гэта было ўсё, што мне патрэбна было даведацца.

І тут пачаліся "афіцыйныя перамовы" з начальствам. Нікога не "падстаўляючы", я паведаміла яму, што "экскурсія" дала мне мажлівасьць разабрацца ў вялікіх магчымасьцях прадпрыемства, якое спадар кіраўнік ўзначальвае. І прапанавала шляхі выкананьня нашай замовы (як падказалі мне рабочыя). Пару гадзінаў размовы, валоданьне Законам аб статусе народнага дэпутата (чаго на дух ня ведаў начальнік) — і справа была зроблена, заказ прыняты з выкананьнем у кароткі тэрмін. Камуністычнае вытворчае начальства хоць і было палахлівае, але ж ня скрозь варожае — ня ўсе выракаліся свайго.

(Працяг будзе.)

Народная Воля http://www.nv-online.info
6 САКАВІКА 2008 г.

ЗА КАДРОМ

Андрей Курейчик отказался сотрудничать с «Беларусьфильмом»

В Москве монтируют новый триллер по сценарию белорусского драматурга и сценариста Андрея Курейчика.

Фильм называется "Юленька". Режиссер — Александр Стриженов. Съемки фильма прошли в Ялте летом-осенью прошлого года в атмосфере абсолютной секретности. На экранах новая кинолента появится осенью этого года. Фильм "Юленька" называют высокобюджетным триллером. Кроме блестящего актерского ансамбля в лице Марата Башарова, Ирины Купченко, Анны Козючиц и самого Александра Стриженова, создатели рассчитывают удивить зрителей нестандартной историей.

"Контракт запрещает мне разглашать любые подробности сюжета, — говорит Андрей Курейчик. — *Могу сказать только одно: сделать хороший триллер значительно сложнее, чем комедию. Современного зрителя уже ничего не пугает. У нас, по-моему, получилось очень многослойное кино о самой природе добра и зла, редчайший вариант триллера, который "пробирает до костей" без показа всякой крови и насилия. Для фильма была придумана особая, ни на что не похожая эстетика, создан целый художественный мир, разработаны сложнейшие трюки. Создатели фильма рассчитывают не только на зрительский, но и на фестивальный успех".*

Кстати, не так давно Курейчику предложили сотрудничество с киностудией "Беларусьфильм".

"Я предложил "Беларусьфильму" проект коммерческой комедии, на мой взгляд, даже более перспективной, чем "Любовь-морковь", — говорит Андрей. — *С одной стороны, этот проект мог бы быть первым белорусским фильмом, окупившим себя в прокате, а с другой — пропагандировать здоровый образ жизни. Руководству киностудии проект понравился. Но моя заявка буквально утонула в "трясине" редактуры киностудии. Насколько я понял, именно там "гибнет" большинство талантливых сценариев, зато всплывают фильмы, которые потом вызывают недоумение у белорусской публики, критики и даже у руководства страны. Столкнувшись с ожесточенным сопротивлением редактуры, я принял решение отозвать свою заявку и, пожелав киностудии всяческих успехов, сосредоточиться на проектах с другими производителями..."*

Александра БОРИСОВА.

АКЦЫЯ

Беларускім зоркам не хапае грошай на кафэ

У канцэртным зале "Мінск" прайшоў дабрачынны канцэрт для дзяцей-інвалідаў "Крылы дзяцінства".

На канцэрт прыехала шмат беларускіх зорак. Спець для дзяцей пажадалі Алекс з групы "Атлантыка", Ларыса Грыбалёва, Алена Грышанава, Іскуі Абалян і іншыя. Кожнаму з іх быў выдадзены дыплом удзельніка канцэрта, а таксама білет на дваіх у сталічнае "Мон кафэ". Як сказаў вядучы канцэрта, беларускім зоркам не заўсёды хапае грошай, каб туды пайсці.

"Такія дабрачынныя канцэрты абавязкова трэба рабіць, — гаворыць Ларыса Грыбалёва. — *Нават для таго, каб бачыць вочы дзяцей і іх бацькоў, якія сядзяць у зале. У жыцці гэтых людзей не так шмат шчаслівых момантаў".*

Лілія ВАЛКОНСКАЯ.

АСОБА

Андрэй ХЛЯСТОЎ:

«Рукі ў мяне растуць з правільнага месца»

"Народная воля" сустрэлася с братам папулярнага спевака Аляксея Хлястова. Андрэй Хлястоў распавёў пра свае адносіны з братам, стаўленне да беларускай папсы, трусы ад Версачэ і многае іншае.

Сцэна

— Андрэй, чаму апошнім часам вас не бачна на прафесійнай сцэне?

— Не ведаю, можа быць, гады сваё бяруць, старым стаў для нашай вельмі "запапсеўшай" эстрады. Пэўна, нікому не патрэбны добрыя тэксты і добрае выкананне...

Думаю, што ў 1990-х гадах мой голас столькі гучаў па тэлебачанні і радыё, што трэба зрабіць невялікі перапынак. Зараз змяніліся людзі, іх погляды... Раней больш сур'ёзна ставіліся да прафесійнага выканання, шанаваўся талент, а не вялікая кішэня, як гэта робіцца зараз. Сёння ў нас, напэўна, на кожнага жыхара краіны прыходзіцца па чатыры выканаўцы. Заспявалі ўсе, каму не лянота... Мне падаецца, трэба маладым даваць дарогу. Ёсць, вядома, нейкія моманты? калі крыўдна, што без мяне праходзяць вельмі добрыя канцэрты. Але ў мяне ёсць праца. Я езджу з канцэртамі па ўсёй Беларусі і нават за яе межамі. Людзі памятаюць мяне, цікавяцца маім жыццём...

— Наколькі я разумею, вы зарабляеце выключна канцэртамі. Ганарараў хапае на бестурботнае жыццё?

— Я не ганюся за вялікімі грашыма. Лічу, што сваю працу трэба рабіць на высокім узроўні. У мяне музыка не для ног, а для розуму. Мае песні можна проста паслухаць, пад іх можна смуткаваць альбо радавацца... Ведаеце, у нас ёсць такі музычны накірунак — "нефармат". Вось я і спяваю такія "нефарматныя" на сённяшні дзень песні, гэтак званыя рок-балады.

— Сёння многія спевакі імкнуцца быць падобнымі на Дзіму Білана. У вас ёсць куміры?

— На пачатку сваёй творчай дзейнасці я любіў слухаць песні Глызіна, Кузьміна, групы "Воскресенье"... Зараз у мяне няма жадання быць на кагосьці падобным.

— У апошні час на нашай сцэне з'явілася шмат новых імён. Вы сочыце за іх ростам?

— Спецыяльна не сачу, але калі трапляюцца добрыя выканаўцы, то вельмі радуюся, што яны ёсць.

— Некаторыя сцвярджаюць, што Андрэй Хлястоў не ўмее рухацца на сцэне, спявае на сярэднім узроўні... Як вы ставіцеся да такіх меркаванняў?

— Можа, я сапраўды дрэнна рухаюся па сцэне, але гэта толькі па той прычыне, што спяваю жыўцом. Заўсёды спяваю ў "мінусоўку". Я лічу, што для выканаўца самае галоўнае — гэта спяваць. А шоу для мяне на другім плане. Я магу дакладна заявіць, што калі артыст шмат рухаецца на сцэне, значыць, ён спявае пад фанеру. Сумяшчаць спеў і харэаграфію складана. Я магу любога беларускага спевака, які класна рухаецца, выклікаць на рынг: няхай праспявае 10 песень жыўцом, тады паглядзім, хто будзе рухацца...

— Цікава, з вамі працуюць харэографы, стылісты, імідж-мейкеры?

— Не. Для кліпа альбо роліка дапамога спецыялістаў проста неабходная. А вось у канцэртнай дзейнасці для мяне на першым месцы стаіць вакал. Што тычыцца знешняга выгляду, то я імкнуся не выходзіць з кватэры ў бруднай вопратцы, непамытым. А тое, што на мне апранута, — трусы ад Версачэ альбо ад кагосьці яшчэ — гэта мне без розніцы. Самае галоўнае, каб рэчы мне самому падабаліся і былі зручныя. Мяне раздражняюць гутаркі зорак аб вопратцы, аб тым, колькі каштуе тая альбо іншая рэч. Складваецца ўражанне, што з людзьмі больш няма пра што пагаварыць, акрамя як аб тым, дзе можна купіць ануч на пятую кропку за вельмі вялікія грошы!

Брат

— Не бянтэжыць, што вас вельмі многія блытаюць з братам?

— Я ўжо прывык. Лічу, што гэта нармальна. Задаволены, што прозвішча Хлястоў ужо даўно гучыць на беларускай эстрадзе. І няхай гэта будзе Андрэй або Аляксей — усё роўна мы родныя браты. І я шчаслівы, што ў Аляксея ўсё так добра атрымліваецца.

— А братавай папулярнасці не зайздросціце?

— Абсалютна не. У нас розныя слухачы. У Лёшы — маладзёжная аўдыторыя, а ў мяне — больш старэйшая. Праўда, ёсць слухачы, якія ведаюць або Андрэя, або Аляксея Хлястова. Менавіта з-за гэтага часта адбываюцца кур'ёзныя выпадкі. Часта бывае, што прыхільнікі маёй творчасці памылкова прыходзяць на канцэрты Аляксея. І наадварот. Або вось яшчэ адзін выпадак з жыцця. Мая суседка неаднойчы здзіўлялася: маўляў, як гэта па тэлебачанні мяне называюць то Аляксеем, то Андрэем. Яна шчыра лічыла, што людзі проста не ведаюць, як мяне завуць...

Асабістае

— Аляксей жанаты другім шлюбам. А вы?

— Жанаты ў трэці раз.

— Калі не сакрэт, чым займаецца ваша жонка?

— Яна спявае ў народным калектыве "Свята". Мы пазнаёміліся гадоў восем таму, калі паехалі ў "Чарнобыльскі шлях", разам калясілі каля месяца...

— За жаніцьбай вашага брата сачыла, пэўна, уся краіна. А вы неяк незаўважна ажаніліся...

— У мяне трохі іншы падыход да такіх рэчаў. Я ўжо сталы чалавек, мне 37 гадоў. Я проста не люблю пускаць пыл у вочы, чым зараз займаюцца вельмі многія.

— А дзеці ў вас ёсць?

— Сыну ад першага шлюбу — 15 гадоў, дачцэ ад другога — 10.

— Якое значэнне мае ў вашым жыцці такое паняцце, як дом?

— Для мяне дом, сям'я і бацькі заўсёды стаяць на першым месцы. Па натуры я вельмі дамашні чалавек. Пасля дома і сям'і ідуць кар'ера, сцэна. Праўда, бывае па-рознаму. Часам надаю вельмі шмат часу творчасці, а пра дом на некаторы час магу забыцца. Але я не ўяўляю сваё жыццё без дома і без сцэны. Усё патрабуе ўвагі. Нават машына. Рукі ў мяне растуць з правільнага месца. Мой бацька навучыў мяне вельмі многаму. Машыну, напрыклад, магу сам не толькі разабраць, але і сабраць. Гэта, дарэчы, маё хобі.

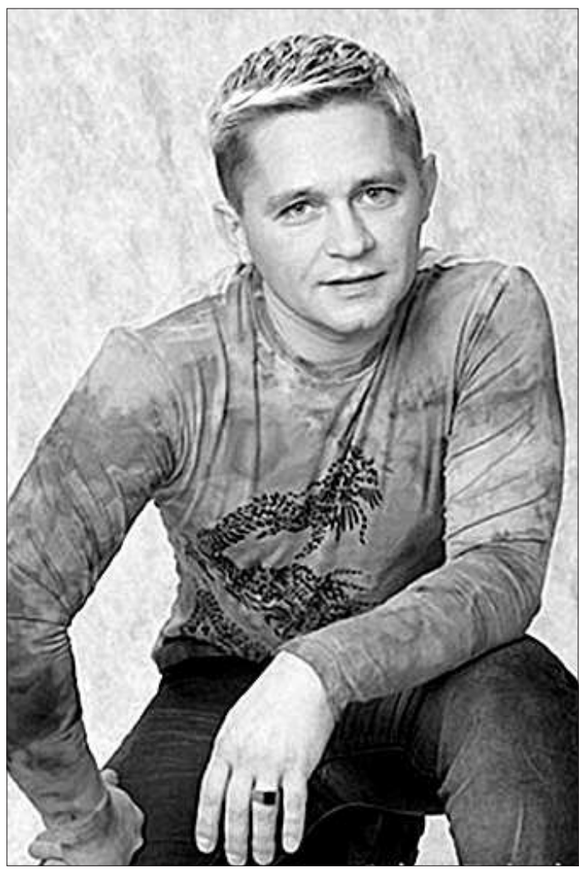

— У вас свая кватэра альбо дом?

— У жонкі невялікая кватэра. Зараз думаем набыць вялікую. Менавіта таму прададзім дзве кватэры — жонкі і яе бабулі, а купім 3-пакаёвую, бабуля будзе жыць з намі. Тады і будзем ужо ўладкоўвацца, рабіць сваё ўтульнае гняздзечка.

— Хто ў вашай сям'і галоўны?

— Я прытрымліваюся такога меркавання, што ў сям'і галоўны, канешне, мужчына. Але жанчыну таксама трэба слухаць. Я б не аддаваў усё права цалкам у рукі мужчыны. Ён павінен засцерагаць сям'ю, зарабляць грошы, а жонка глядзець за парадкам у доме. Гэта таксама вельмі цяжкая і складаная праца.

— Калі не сакрэт, чаму ваш першы шлюб доўжыўся ўсяго паўтара месяца? Не сышліся характарамі?

— Я быў малады. Будучая жонка была цяжарная, мне не хацелася непрыгожа паступаць у дачыненні да яе. Менавіта па гэтай прычыне і адбылося вяселле, але ні да чаго добрага яно не прывяло...

— У вашага брата ёсць стыльны сайт. А вас няма ў інтэрнеце. Чаму?

— Бліжэйшым часам і ў мяне з'явіцца персанальны сайт, над ім ужо працуюць. Скажу шчыра: у гэтым сэнсе я не іду ў ногу з часам. Толькі нядаўна набыў сабе камп'ютэр, пачаў з ім разбірацца. Адразу ж зарэгістраваўся на папулярным сайце "Одноклассники". Зараз практычна кожны дзень імкнуся зайсці ў інтэрнет, каб трохі пагутарыць са знаёмымі і сябрамі. Прыходзіць шмат паведамленняў, пытанняў, на якія я імкнуся адказаць.

Бліц

— У якіх чалавечых слабасцях не можаце сабе адмовіць?

— Нават і не ведаю... Я люблю ўсё тое, што любіць звычайны чалавек. Бывае, што на трасах захапляюся хуткай яздой, але ў горадзе гэтага не дазваляю сабе. Палю. Часам выпіваю. Езджу на рыбалку. Адзінае, у чым не магу сабе адмовіць, так гэта ў летнім адпачынку. Люблю хадзіць у лес збіраць грыбы...

— Ад чаго вы больш за ўсё стамляецеся?

— Ад бескарыснай хады па крамах. Часам даводзіцца з жонкай гэтым займацца. Я, ідучы за пакупкамі, ведаю, што мне трэба купіць. А жанчыны доўга ходзяць, выбіраюць, разглядаюць... Паходзіш хвілін сорак па краме, тады больш нічога не хочацца.

— Чаго, на ваш погляд, нельга прабачаць нават лепшым сябрам?

— Здрады.

— Ці часта бываеце не задаволены сабою?

— Бываю, вядома. Я не падарунак. Мяне трэба трываць, са мной трэба лічыцца... Магу менш увагі надаваць жонцы, часам яна на мяне крыўдзіцца. Але я імкнуся хутка выпраўляцца.

— Вы сочыце за сваім здароўем, правільным харчаваннем?

— Не. Часам, праўда, з'яўляюцца думкі, што трэба заняцца спортам альбо на ноч не наядацца. Дарэчы, у гэтым плане апошнім часам стаў сябе стрымліваць...

Дзмітрый БАБРОЎСКІ.

БЛІЦ

Ці хапае вам пазітыву ў жыцці?

Сённяшняе жыццё запоўнена зводкамі крымінальных навін, паведамленнямі пра забойствы, смерці, скандалы, хамства, недахоп грошай, маленькія пенсіі і гэтак далей.

Негатыў настолькі пераважвае, што падчас падаецца, што менавіта з яго і складваецца жыццё.

"Народная воля" вырашыла высветліць, як людзі ратуюцца ад "чарнухі" і ці хапае ім у жыцці пазітыву.

Нечакана высветлілася, што, напрыклад, дэпутат Сяргей Касцян плачацца ў дэкальтэ, а эканаміст Леанід Заіка гуляе пад дажджом без парасона.

Святлана СТАЦЭНКА, мастацкі кіраўнік Нацыянальнага цэнтра музычных мастацтваў імя Ул.Мулявіна:

— Усё маё жыццё — гэта суцэльны пазітыў. У мяне шмат часу ідзе на пошук новага добрага матэрыялу, працу з дзецьмі, конкурсы. Нядаўна прыехала з конкурсу ў Санкт-Пецярбургу, дзе мая вучаніца заняла другое месца. У мяне ўсё вельмі светла і вясёлкава. Магу даць добры рэцэпт ад дэпрэсіі: знайсці любімы занятак і ўсяго сябе прысвяціць яму, увесь час рухацца ў накірунку да сваёй мэты.

Леанід ЗАІКА, эканаміст:

— Негатыў — гэта дадзенасць жыцця, яе адлюстраванне. І наракаць трэба не на люстэрка, а на сябе. Людзі дзеляцца на дзве катэгорыі: першыя нацэлены на добры вынік, на пазітыўныя дасягненні. Яны адчыняюць Амерыку, лётаюць у космас, атрымліваюць Нобелеўскую прэмію. Другія змагаюцца з перашкодамі ў жыцці, яны схільныя больш пераадольваць цяжкасці, часцяком містыфікаваныя імі самімі. Нейкі час мне падавалася, што я з катэгорыі людзей, якія пераадольваюць цяжкасці. А калі зразумеў, што можна жыць інакш, перайшоў у другую катэгорыю. Раней было шмат табу — нельга спазняцца на працу або хадзіць без парасона. А з узростам і досведам прыйшло разуменне, што на працу можна спазняцца, калі ўсё роўна рабіць яе добра, а замест таго, каб хадзіць з парасонікам, можна ісці і ўсміхацца небу і дажджу.

Сяргей КАСЦЯН, дэпутат Палаты прадстаўнікоў:

— Песіміст плачацца ў камізэльку, а аптыміст — у дэкальтэ. Я лічу сябе аптымістам, які выбірае дэкальтэ. Заставацца ў пазітыўным настроі мне дапамагае любоў да жыцця і каханне да жанчын. Падабаецца сустракацца са знаёмымі дамамі, абдымаць іх, цалаваць у шочкі.

Ігар ПІНЮЦІН, навуковы супрацоўнік УП "Агат Сістэм":

— На мяне накладвае адбітак негатыў, які выліваецца ў наша жыццё сёння. Але трэба ўмець і абыходзіць яго. Трэба разлічваць свае сілы і бачыць, з чым ты можаш дужацца, а што трэба абысці, каб не збіла цябе, як цунамі, з якім барацьба не магчыма. Жыццёвая ўстаноўка: рабіць самому сабе свята. Бо калі сам не зробіш, ніхто не зробіць.

Міхаіл ЗУЙ, акцёр Беларускага дзяржаўнага тэатра імя Янкі Купалы:

— Дрэннае значна прасцей знайсці, чым добрае. Уключаеш тэлевізар, а табе тут жа рады паведаміць, што ўсё дрэнна, чалавек чалавеку воўк, і наогул хутка канец света. Няма, на жаль, такіх навін, што вось сёння адзін чалавек ішоў па вуліцы і ўсміхаўся, або што хтосьці ў кагосьці закахаўся. Відаць, таму, што крымінальныя зводкі аб пабітай машыне з трыма трупамі без галоў, якая іграюць на ганебных інстынктах, цікавяць людзей больш...

Як знайсці выхад з гэтага? Я займаюся любімымі справамі — тэатрам, гуртом "Детидетей" — гэта ўсё дае мне радасць. Думаю, гэта і ёсць выхад з негатыву — займацца працай, якая табе патрэбна, і атрымліваць ад яе радасць. Ёсць яшчэ і блізкія людзі, сябры, каханыя, зносіны з якімі прыносяць нямала радасці. Тэлевізар з рознымі жахамі можна выключыць і выйсці на вуліцу, каб палюбавацца на вясну, сонца.

Лідзія КАТЛЯРСКАЯ, выкладчык Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры:

— Вялікая колькасць негатыву душыць, але я імкнуся думаць пра добрае — працу, дзяцей. У маім жыцці больш пазітыву, і наогул у жыцці больш пазітыву, але шмат людзей бачаць яе ў чорным колеры. Думаю, гэта звязана з культурай, выхаваннем. І людзей можна перавыхаваць, наладзіць на пазітыўную ноту. Шмат дала бы канцэпцыя пазітыўнага падання аб чалавеку, якая складалася бы ў падборы да вывучэння "пазітыўных" літаратурных, музычных твораў.

Анастасія ЦЫМАНОВІЧ, прэс-сакратар Вярхоўнага суда:

— Я імкнуся наогул не настройвацца на негатыў. Займаюся спортам, баўлю час сярод прыемных людзей. Спрабую ў любой рэчы разглядзець пазітыў, знайсці нешта светлае, радаснае, інакш сапраўды вельмі складана жыць.

Уладзімір ПЯТРОЎ, народны артыст Беларусі, саліст оперы:

— Хочацца быць аптымістам, хочацца, каб былі нейкія маякі, але ў жыцці насамрэч бракуе святла. Гэта вельмі набалелае пытанне. Аднак я спрабую шукаць радасці ў жыцці, імкнуся рэалізавацца ў працы, праводжу час з сям'ёй. Трэба, нягледзячы ні на што, жыць паўнакроўным жыццём. Для мужчыны тут вельмі важна кар'ера. Калі жанчына можа сысці ў сям'ю, займацца хатнімі справамі і не пачуваць сябе некамфортна, то мужчына павінен рэалізоўваць свае амбіцыі, быць запатрабаваным. Важна знаходзіць сябе ў наяўных акалічнасцях. Як пішуць у разумных кніжках — важна тваё дачыненне да падзей. Не трэба лічыць любую праблему крахам. Не трэба замыкацца ў сабе. Шукайце радасць, а галоўнае — спяшайцеся рабіць дабро!

Вольга ПРУДНІКАВА.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ...

Танцы с раздеванием и без ...

"Прочитала в "Народной воле" интервью с создательницей белорусского стриптиз-портала Nadin. Хочу спросить, где в Минске можно научиться стрип-дансу. Еще хотелось бы знать, какие популярные танцевальные программы предлагают сегодня белорусские фитнес-клубы, а также сколько стоит научиться танцевать. Заранее благодарна".

Ирина МИКОВИЧ, Минск.

Популярность стрип-данса сегодня растет, открываются специальные школы, почти в каждой студии танца или фитнес-клубе существует класс стриптиза. Видов такого "женского фитнеса" много. Это и лэп-дэнс (эротический танец со стулом), и чувственная пластика (работа непосредственно с шестом), и стрип-пластика (или кардиостриптиз, относящийся к разряду аэробики). В каждом клубе стрип-класс работает по своей программе, поэтому стоит заранее поинтересоваться, что подразумевается под тем или иным названием.

В среднем разовое занятие в стрип-классе стоит 15.000 бел. руб., абонемент на месяц обойдется от 60.000 до 150.000 бел. рублей.

В тех или иных модификациях "игру в раздевание" могут предложить следующие заведения: *фитнес-клубы "Favorit", "100 пудов", "Калипсо", "Energy", "90-60-90", школа танцев "Тайер", танцевальная студия "Кюзар", студия современного танца "Modance", студия современной хореографии "Тандем".*

Процветает в Беларуси движение любителей **капоэйры**. Интерес к этому танцевально-боевому искусству (а изначально капоэйра представляла собой комплекс боевых упражнений бразильских рабов) после выхода фильма "Только сильнейшие" с Марком Дакаскосом перерос стадию энтузиастов и самоучек. Сегодня у нас действуют две группы капоэйры: Fundacao Internacional Capoeira Artes das Gerais и Grupo Axe Capoeira.

Набирают в Беларуси популярность и **ирландские танцы**. Классы начали появляться во многих крупных клубах, однако непосредственно ирландскими танцами занимается пять школ: *клуб старинного танца "Басданс", минская школа Ирландского танца, школа ирландского танца "Феникс", школа ирландского танца "Green Hills" и театр-студия "Глория".*

На волне интереса к фольклору и этнике набирает популярность **"Гимнастика славянских чаровниц"** — комплекс, берущий начало в обрядах и ритуалах древних славян. В наши дни собирателем этих знаний стал преподаватель Минского педагогического университета Геннадий Адамович. О женской славянской гимнастике впервые он узнал от своей студентки, которой бабушка показала всего три упражнения. Сейчас "Гимнастика славянских чаровниц" — это часть целой системы, включающей физические упражнения, дыхательные комплексы, созерцание символов. Помимо оздоровительных программ в нее входит славянский мистический гороскоп, а также система устройства и ведения дома "Дабрабыт".

Из-за высокой конкуренции клубы и школы на радость клиентам начинают все серьезней относиться к сервису. Сегодня каждый вправе предъявлять высокие требования не только к профессионализму инструкторов, но и к условиям, в которых будет заниматься. Для комфорта клиентов организовывается удобная парковка, гибкое расписание занятий, возможность индивидуальных тренировок, переносы абонементов. Также при выборе места занятий стоит обратить внимание на просторность и проветриваемость помещения, численность групп и "чистое" время тренировок.

Ольга ПРУДНИКОВА.

РЭГІЁН

Небяспечнае дзяцінства

Трывожную статыстыку росту адчужанасці бацькоў і дзяцей выявілі на Віцебшчыне.

На пачатак 2008 года вобласці налічвалася больш за 800 дзяцей, чыё знаходжанне ў сем'ях прызнана сацыяльна небяспечным. Гэтая лічба — адна з найбольшых па краіне.

Ёсць на Віцебшчыне і такая праблема: толькі палова бацькоў, чые дзеці знаходзяцца на дзяржаўным выхаванні, кампенсуюць выдаткі на іх утрыманне, запазыка дасягнула 1 мільярда рублёў.

Біялагічныя бацькі не жадаюць працаваць, хаваюцца ад судовых выканаўцаў і, такім чынам, канчаткова парываюць сувязь з дзецьмі.

На сённяшні дзень выяўлена месцазнаходжанне толькі крыху больш за палову бацькоў, гатовых пералічваць грошы на ўтрыманне дзяцей у дзяржаўных выхаваўчых установах, а ўсяго замешчана бацькамі каля адной пятай належнай сумы.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

ЗАПРАШЭННЕ НА ВЫСТАВУ

Ці ёсць на Беларусі рыцары?

Каму з нас не хацелася калі-нікалі апынуцца ў мінулым? Убачыць на свае вочы сапраўдных рыцараў і высакародных паненак? І хоць чалавецтва пакуль не вынайшла машыну часу, магчымасць зазірнуць у мінулае ўсё ж існуе.

І нават ёсць канкрэтнае месца для такога міжчасавага падарожжа, а менавіта Нацыянальны музей гісторыі і культуры, дзе амаль да канца сакавіка будзе працаваць выстава "Рыцары Вялікага княства".

Тут выстаўлены сярэднявечныя строі, даспехі, халодная і агнястрэльная зброя, побытавыя рэчы, геральдыка беларускіх родаў. Выстава з'яўляецца супольным праектам музея, грамадскага аб'яднання "Рыцары Вялікага княства" і ваенна-гістарычнага клуба "Княжы Гуф".

"Княжы Гуф" — адзін з найбольш вядомых і дарослых клубаў гэтага накірунку. Тут займаюцца гісторыяй і культурай Вялікага княства Літоўскага XV—XVI стагоддзяў. Кіраўніком клуба ўжо на працягу дзесяцігоддзя з'яўляецца гісторык па адукацыі і педагог па прафесіі **Фёдар Міхееў**. Ён распавёў, у якім становішчы знаходзіцца сёння беларускі рыцарскі рух.

Зараз "Княжы Гуф"наведваюць каля 60 чалавек. У асноўным гэта моладзь, але ёсць людзі і старэйшага веку, па 30—35 год. У кожнага, лічыць спадар Фёдар, свае прычыны, каб быць тут.

"Нехта прачытаў кніжку пра Айвенга, нехта любіць ездзіць на фэсты, страляць з лука, хтосьці хоча навучыцца шыць, некага цікавіць батлейка, — гаворыць ён. — *Карацей, у кожнага свае "тараканы" ў галаве.*

Усё ў клубе робіцца за прыватныя грошы. Дзяўчаты самі набываюць сабе тканіну для сукенак, хлопцы — прылады для зброі. Выставы, якія перыядычна ладзяцца клубам, таксама атрымліваюцца амаль дабрачыннымі, нягледзячы на тое, што яны досыць папулярныя. Гэта адбываецца таму, што білеты на выставы вельмі танныя. Грошы ад іх рэалізацыі атрымлівае музей, пасля музей плаціць падаткі і частку грошай пакідае сабе. Другая частка ідзе клубу, але клуб таксама плаціць падатак, і тое, што застаецца, цяжка назваць прыбыткам. Гэтыя грошы пакрываюць транспартныя выдаткі, друкаванне плакатаў..."

У клубе штогод праходзяць семінары па гісторыі, касцюмах і геральдыцы ВКЛ. У кожнага ёсць магчымасць займацца тым, што яму бліжэй. Але існуюць і строгія правілы: дзяўчатам не дазваляецца працаваць са зброяй, гэта прэрагатыва хлопцаў і мужчын. Усё тлумачыцца правіламі бяспекі. Каб сучасныя феміністычна настроеныя дзяўчаты не сумавалі, ім дазваляецца ўдзельнічаць у стральбе з лука. Ды, па словах старажылаў, былі і такія "лэдзі", што на фэстах кідаліся ў самае пекла бугурта (бойкі). Але дзяўчына з пабітым тварам і ссінелым целам не самае прывабнае відовішча нават у нашы дні, не кажучы ўжо пра сярэднявечча, няхай яно і не зусім сапраўднае.

Паўліна ВОЙЦІЧ.

ИНТЕРЬЕР

Александр АРТЮЩЕНКО:

«Дизайн — не та сфера, где клиент всегда прав»

Людей всегда бросает в крайности. Одни считают, что ремонт начинается с магазина "Сделай сам". Другие украшают свое жилище лепниной и шелкографией. Третьи считают, что ремонт вообще никогда не заканчивается.

Как сделать ремонт без ущерба для здоровья?

Ценными практическими советами с "Народной волей" поделился дизайнер архитектурно-строительной компании "Терем-Теремок" Александр Артющенко.

— Несмотря на то, что люди все чаще обращаются к дизайнерам, многие продолжают путать дизайн с ремонтом, а то и вовсе с починкой шкафчиков. Не могли бы вы рассказать, что такое дизайн, так чтобы это стало понятно человеку, который даже мимо художественных школ не проходил?

— Есть много самых разных определений дизайна, но все они сводятся к сочетанию эргономики и эстетики. Эргономика — это размещение предметов с учетом их пропорций и назначения, зонирование пространства. Эргономика позаботится о том, чтобы размеры входной двери позволили внести мебель, чтобы в помещении, часто навещаемом дневным светом, не использовался лишний искусственный. На каркас эргономики накладывается стилистика — форма, цвет, материал предметов. На практике эргономика представлена дизайн-проектом, а эстетика — декорированием.

— Часто ли вам приходится исправлять ошибки работавших до вас компаний или самих заказчиков?

— Встречаются самые разные недочеты: от неудобной планировки до ужасно выбранных цветов, которые и до неврозов довести могут. Люди загораются идеей снести стену в квартире, нанимают бригаду обычных строителей, которые кувалдами разбивают эту стену. А потом оказывается, что стена была несущей и дом может пострадать от этого. В лучшем случае придется обращаться к профессионалам, чтобы те поставили металлические конструкции. В худшем — идти в суд за самоуправство. Часто люди не рассчитывают пространство. Например, из пятиметровой комнатки пытаются сделать кабинет для работы в английском стиле. В итоге выбрасывается куча денег на неудобную комнату, которая будет и смотреться-то комично. Каждый третий наш заказчик уже начинал что-то делать сам или с бригадой, которая не справлялась. В результате они платят как минимум в два раза больше той суммы, которую отдали бы, обратившись сразу к профессионалам.

— Что бы вы посоветовали людям, собирающимся обновить квартиру или построить дом?

— Во-первых, обращаться к специалистам. На худой конец — к студентам-дизайнерам, но не заниматься самодеятельностью. И если какая-то бригада начала работу, то она ее должна и закончить. Сколько есть строительных организаций, столько есть правил строительства. Один инженер командует так, другой — совершенно по-другому. И у того, и у другого дома получатся хорошими. Но совмещать их не стоит. Иначе это будут постоянные переделки: придут вторые —скажут, что первые сделали все плохо, придут третьи — скажут то же самое про вторых...

Если хотите коттедж, то надо его не покупать, а строить самим. Те, кто строит дом на продажу, хотят при минимальных затратах получить максимум. Отсюда — низкое качество во всем: от фундамента без гидроизоляции, который "посадит" дом, до "экономичного" отсутствия раствора между блоками стен.

— С чего начинается работа над проектом собственного дома?

— С телефонного звонка. Потом заказчик приезжает к нам, рассказывает, что у него есть и что ему нужно, заполняет анкету, где указывается все: состав семьи, пожелания к планировке, отделке, цветам, материалам. Заключается договор, по которому заказчик оплачивает 50%. После того, как деньги приходят на счет, мы начинаем работать. Выезжаем на объект, делаем обмеры всех частей помещения, смотрим его состояние от коммуникаций до вида из окна. Потом заносим все в компьютерную программу и предлагаем варианты планировки.

— Сколько стоят услуги дизайнера?

— У нас дизайн-проект стоит от 18 до 35 у.е. за один квадратный метр. В эту сумму входят обмерные чертежи, согласование перепланировки, размещение электрики, схема функционального зонирования (какие помещения получатся после реконструкции), схемы расстановки мебели, открывания дверей, выключателей, потолков, светильников, покрытия полов, отопления, расстановки сантехники. Проект однокомнатной квартиры в среднем обойдется в 1000 у.е. Плюс строительство, мебель, материалы, который могут составить такую же сумму, а могут в десять раз ее превысить.

— Спорите ли вы с клиентом?

— Не спорим, а объясняем ему, что и как лучше сделать. Часто люди то ли из-за недостатка образования, то ли культуры приходят уверенные, что если они сумели заработать достаточно денег, то правы во всем. Но дизайн — не та сфера, где клиент всегда прав. Не слушая объяснений, заказчик просто рискует получить менее качественный продукт. Некоторые дизайнеры, работающие самостоятельно, иногда после беседы с клиентом отказываются с ним работать, понимая, что гибкости, в отличие от головной боли, от него не дождутся.

— Какие капризы, необычные просьбы заказчиков приходилось выполнять?

— Весь дизайн — сплошной каприз заказчика. Он нужен для того, чтобы после удовлетворения каприза человеку было хорошо. Думаю, это влияет и на материальное, и на внутреннее состояние человека... Как-то клиентка попросила сделать возле ее кровати большой рубильник, который бы выключал электричество во всем доме. Все прояснилось, когда узнали, что у нее трое детей, любящих "ночевать" за компьютером...

— Делите ли вы заказчиков на классы? Например, скупердяи, очень требовательные, безразличные и т.д.

— Делим, но не по психотипу, которых столько же, сколько людей, а по финансовому фактору. Есть "троечники" — люди с определенной суммой, которую взяли в кредит или накопили на ремонт, они могут потратить только ее и ни на рубль больше, а значит, дизайнеру нужно вкладываться в строгие рамки. Есть "четверочники" — у них тоже есть определенная сумма на ремонт, но в случае необходимости они могут ее увеличить. И, наконец, "отличники" — очень хорошо зарабатывающие люди, способные увеличить изначальную суму в несколько раз, что позволяет получить красивый проект, которым довольны все. Даже при минимуме можно сделать эргономичный проект, но на красивый интерьер нужно потратить очень много.

— Ваша студия занимается вопросами согласования перепланировки. Что сегодня нужно согласовывать, сколько времени и денег это займет?

— Любой коттедж подлежит согласованию. Да и квартиры чаще всего у нас сдаются в таком виде, что приходится что-нибудь сносить и достраивать. Если менять только ненесущие стены, согласование будет длиться месяц, а стоить около 500 у.е. Если затрагиваются несущие конструкции, то сумма будет значительно больше и длиться это будет несколько месяцев.

В центре города в старых домах, являющихся памятниками архитектуры, надо согласовывать даже замену окон. А кондиционеры и антенны вообще уже нельзя устанавливать. Но хоть законы для всей страны одинаковы, в отличие от Минска в регионах люди сносят все, что хотят...

Некоторые требования по согласованию доходят до смешного и связывают нам руки. Например, во всех странах расстояние между окнами может быть минимальным. А у нас нельзя сделать окна на втором этаже до пола, расстояние между окнами должно быть не меньше метра двадцати. Потому что в Беларуси, видимо, пламя ведет себя по-другому, чем в других странах. Санузел мы можем увеличить только за счет кладовой. Если, конечно, она у вас есть и если у соседей снизу там не висит норковая шуба. А кухню мы и вовсе не можем перенести. Например, в России кухню можно сделать в жилой комнате, а санузел — на кухне.

— С какими проблемами сталкиваются сегодня белорусские дизайнеры и потребители?

— Если в начале 1990-х проблемой был поиск необходимых материалов, то сейчас главное — выбор и оптимизация цены и качества. Выбор на нашем рынке гораздо большей, нежели раньше. Но если хотите действительно качественную мебель, материалы, их нужно заказывать за границей. "Керамин", как бы ни старался, не может "переплюнуть" итальянскую плитку. Один московский дизайнер сказал, что кераминовскую плитку он только в котельных использует. Белорусская кухня не сравнится с немецкой, купив которую, на семь лет можно вообще забыть о каких-либо проблемах. В наших кухнях, собранных то из польских, то из тайваньских деталей, постоянно что-то ломается, дверки болтаются, все нужно переделывать и регулировать.

— Почему так получается?

— Почему? Это философский вопрос. А может, и политический.

— Что изменилось в белорусском дизайне за последние лет десять?

— Изменились люди, в их подходе все больше чувствуется вкус. Уже нет каких-то диких интерьерных "салатов", которые были после перестройки. После падения Советского Союза с его серыми коробками одинаковых домов и стандартной мебелью народ "отрывался" и тащил в квартиры все, ранее недоступное. Я видел такие квартиры, совмещающие несочетаемые подсвеченные арки и раздвижные скандинавские шкафы, очень дорогие двери из ясеня и белорусские ковры, оклеенный пенопластом потолок и итальянскую кухню. Самое страшное в них — ванная комната, куда втискивали столь желанную угловую ванну, не обращая внимания, что места остается только на маленький умывальник, в котором умыться нереально. Сегодня такое можно увидеть только в областях, и то все реже. Появился не только вкус, но и деньги на воплощение стиля. Появилось, наконец, понимание того, что квартиру должен делать дизайнер.

Ольга ПРУДНИКОВА.

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Букет кветак і «Народная воля» — лепшы падарунак на 8 Сакавіка

Што падарыць любімым 8 Сакавіка?

У чарговы раз раім: букет кветак і квіток на "Народную волю" — лепшы падарунак. Паверце, чытаючы нашу газету, Вас будуць успамінаць кожны тыдзень, кожны дзень.

Ёсць магчымасць у якасці падарунка зрабіць **перадаплату** не за месяц, а за два, тры — калі ласка! Нават калі Вы пералічыце грошы, скажам, 7 сакавіка, Ваша любімая жанчына атрымае ўсе нумары газеты за месяц: мы тэрмінова дашлём ёй тыя, якія выйдуць напярэдадні.

У чарговы раз нагадваем: для таго каб зрабіць **перадаплату**, Вам трэба завітаць у любы філіял "Беларусбанка" альбо ў любое паштовае аддзяленне і запоўніць бланк, узор якога мы друкуем і на гэты раз. Мінчане могуць аператыўна зрабіць **перадаплату** таксама праз рэдакцыйны офіс (вул.Энгельса, 34а) альбо пазваніць па тэлефонах: **328-63-93** ці **328-68-71**. Пасля званка да Вас прыйдуць нашы валанцёры са свежымі нумарамі газеты і дапамогуць аформіць перадаплату за любы тэрмін.

Нягледзячы на экстрэмальныя ўмовы выдання газеты, тарыфы па перадаплаце ранейшыя: на месяц — **9500** рублёў для індывідуальных чытачоў і **15.000** рублёў для арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, фірм. Заўважым: паколькі кошт газеты пры рэалізацыі ў розніцу з новага года павысіўся, то выгадна зрабіць перадаплату за ўсё паўгоддзе альбо за пэўны перыяд: месяц, два, тры...

Банкаўскія рэквізіты "Народнай волі" такія:

УП "Народная воля": р/р 3012006535014, ААТ "Пріорбанк", ЦБП 113, код 749, УНН 100961759.

Вымушаны і на гэты раз звярнуць увагу на тое, што перасылаць у рэдакцыю трэба не толькі копію плацежнага дакумента, але і запоўненую АБАНЕНЦКУЮ КАРТКУ, узор якой друкуем і ў сённяшнім нумары.

Зноў жа: запаўняйце выразна, пажадана друкаванымі літарамі. Разумеем: для тых, хто рабіць гэта будзе ўпершыню, не вельмі прыемная рэч. Але што зробіш: каб своечасова атрымліваць газету, мы вымушаны звяртацца з такой просьбай.

Вы — з «Народнай воляй», «Народная воля» — з Вамі!

0402280179
ИЗВЕЩЕНИЕ

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за январь, февраль, март, апрель, май, июнь 2008 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

Кассир

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя 3012006535014 Лицевой счет код 749
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за январь, февраль, март, апрель, май, июнь 2008 г. (ненужное зачеркнуть)				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

КВИТАНЦИЯ
Кассир М.П.

* Заполняется только при осуществлении операций по уплате налогов.

Абонентская карточка

на номера газеты «Народная воля»
за январь, февраль, март, апрель, май, июнь 2008 г.
(ненужное зачеркнуть)

*Заполняется обязательно **печатными буквами** и обязательно отправляется в редакцию с **копией платежного документа***

фамилия
имя **отч.**
индекс почтового отделения
область
район
название населенного пункта
город, городской поселок, поселок, деревня (нужное — подчеркнуть)
улица
пр-т
переулок *(нужное— подчеркнуть)*
дом *а,б,в,г* **корп.** **кв.**

(Примечание: в случае получения газеты через абонентский ящик обязательно укажите индекс и адрес почтового отделения)

Нічыя

Адкрытыя межы ў Еўропе прывялі да юрыдычнага казусу: паліцыі Бельгіі і Нідэрландаў не ведаюць, каму праводзіць расследаванне забойства, якое адбылося на тэрыторыі фактычна дзвюх краін адначасова.

Як паведамлялі беларускія СМІ, каля тыдня назад паліцыя знайшла цела маладой жанчыны ў доме, пабудаваным адразу на мяжы паміж дзвюма дзяржавамі. З-за гэтага было незразумела, паліцыі якой краіны неабходна займацца расследаваннем.

У выніку прыйшлося вывучаць фотаздымкі, зробленыя са спадарожніка, каб сапраўды вызначыць, на чыёй тэрыторыі адбылося злачынства.

Высветлілася, што забойства адбылося ў Нідэрландах. Улічваючы, што галоўны падазроны, муж забітай жанчыны, жыве менавіта ў гэтай краіне, было вырашана, што следства будуць весці галандскія паліцэйскія, паведамляе мясцовая прэса.

На гэтым цяжкасці не скончыліся: высветлілася, што частка дома, у якім знайшлі цела, усё ж знаходзіцца на тэрыторыі Бельгіі.

Таму паліцэйскія з Галандыі вымушаны рэгулярна накіроўваць бельгійскім калегам запыты, каб атрымаць дазвол на правядзенне расследавання ў Бельгіі.

Загінула, задыхнуўшыся зернем

На Бярозаўскім камбікормавым заводзе загінула 46-гадовая работніца, якую засыпала збожжам.

Як паведамілі БелаПАН у пракуратуры раёна, надзвычайнае здарэнне адбылося каля 18.30 у адной з ёмістасцяў, дзе захоўваецца збожжа. Паводле папярэдніх звестак, пры правядзенні работ жанчыну засыпала збожжам, якое асунулася ўніз. Яна загінула на месцы здарэння. Паводле наяўнай на гэты час інфармацыі, смерць наступіла ад асфіксіі. Праверку праводзіць пракуратура Бярозаўскага раёна.

Ларыса ШЫГАНАВА.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 3286904, 3286906
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. Па заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 04.03.2008 у 16.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 10 026 экз. Заказ №